

IYUN TO HALACHA

Real Questions Learned Real Well

CHABURA

לא תבשל גדי בחלב אמו
Why?

TABLE OF CONTENTS

Source	Page
Sefer HaChinuch 92	4-5
Sefer HaChinuch 62	6-7
Ibn Ezra Shemos 23:19	8
Yesodei HaTorah Shemos 23:19	9-10
Tzor HaMaor Mishpatim	11-13
Likutei Halachos Business Dealings 4	14-15
Likutei Halachos Meat and Dairy 1	16-17

(יא) ובפירות א"י וסוריא ועבר הירדן אבל לא בפירות ה"ל והעובר עליה בטל עשה :
צב) שלא נבשל ב"ש בהמה בחלב שנאמר לא תבשל גדי בחלב אמו (וא) ובא הפירוש דלאו דוקא גדי אלא אפילו כל בשר בהמה במשמע שאין גדי אלא לשון בהמה והוציא בלשון גדי לפי שהבשר דבר רך כגדי. ואין אתה למד בן אלא מזה שאתה מוצא בכמה מקומות בתורה שכתוב גדי והוצרך לפרט גדי עזים הא למדת שבמקום שנאמר גדי סתם לאו דוקא גדי עזים אלא אף כל בשר בהמה כיוצא במשמע :

משורשי המצוה זו לפי הדומה שהוא בענין מה שכתבנו במצות מבשפה כי יש בעולם דברים

בנהת יצחק

כולן פוטרים את כולן מן הממנות ואוקמה שם בגמרא בצטור שבה ליד כהן ומכרו לישראל במומו ע"כ פוטרים את כולן משום שכל אחד יכול לדחות לכהן ולומר שהוא שוחט את הצטור, ואע"ג דבממנות איכא מלות עשה בנתינתן לכהן וכדכתיב צ"ש שופטים ונתן לכהן הזרוע והלחיים והקיבה וכן חשבו הרמב"ם בין המלות עשין בעשה קמ"ג ורבינו להלן במלוא הק"ו מ"מ כיון שאם לא נתן את הממנות לא נאסרה הבהמה הוי רק כספק ממון ולא כספק איסור ולא מחייבין ליה מספיקא וכיוצא בזה מלינו בהרבה מקומות צ"ס בממנות כהונה דמספק ח"ל לימנע לכהן, ולכן גם כאן בקונה חילן אחד לר"מ ושני חילנות לרצבן לא מקרי ספק איסורא למיזל בזה לחומרא ולא דמיא להא דמתיא בחולין שם דקל"ד א' דספק לקט לקט דכתס שאני משום דקמה בחזקת חיובא קיימא, (וכמו שמפורש שם הטעם בגמרא) משא"כ כאן בקונה חילן אחד או שני חילנות לא הוו כלל בחזקת חיובא דצטורים ודמיא ממש לצטור שנמערב במאה וכ"ל, ורק דרצבן החמירו בזה וקא מחייבי ל' צטורים מספק יותר משאר ספק שבממנות כהונה (וכן משמע להדיא מדברי הרשב"ם שם צ"ב דחיצון צטורים הוא רק מדרצבן שכתב בד"ה למאן יהיב ליה וז"ל ואין לנו לעשות תקנה לגזול את הלויים ועי"ש), וכיון שאין זה אלא חומרא בעלמא ע"כ הקשו בגמרא ודילמא לאו צטורים נינהו וקמפקע להו מתרומה ומעשר ור"ל למה החמירו בזה לומר שיביא צטורים מן הספק וקמפקע להו להנהו פירי מתרומה ומעשר עפי הו"ל לומר דליחייבי בתרומה ומעשר ולפטרי מצטורים, ואע"ג שגם חיובא דתרומה ומעשר דידכו לא הוי אלא מדרצבן דמן התורה אין הפירות מחייבין בתרומה ומעשר אלא ח"כ גמרא לאוכלן לעצמן ולא למוכרן לאחרים וכמ"ס הרמב"ם בריש פ"ב מהלכות מעשר הלכה א' וז"ל אינו חייב להפריש מן התורה אלא הגומר פירותיו לאוכלן לעצמן אבל הגומר למכור פטור מן התורה וחייב מדבריהם שנאמר עשר תעשר וגו' ואכלת אינו חייב אלא הגומר תבואתו לאוכלה וכן הלוקח פטור מן התורה שנאמר תבואת זרעך וחייב מדבריהם עכ"ל, וח"כ היכא שאינו נהנה מהם כלל ואינו נוטל דמים בעד הפירות רק שנותן לכהן צטורים ודאי שאינו מחייב ג"כ בתרומה ומעשר מן התורה מ"מ הקשו בגמ' שפיר דהא עפי הו"ל לחייבינו בתרומה ומעשר שאוסרין את הגורן מלחייבינו צטורים מלד הספק דהוי רק חומרא בעלמא דהא בשאר דוכתי לא חייבו ליתן לכהן מלד הספק וכמ"ס (ומה שמשמע מדברי המ"ל דבתרומה הן חייבין מן התורה אין דבריו מוכרחין כ"כ דבאמת נראה שגם הרומה דידכו אינו אלא מדרצבן וכמו שכתבנו), ולכן לא הקשו בגמרא גם על סוריא ועבר הירדן איך קא מחייבי להו לרצבן בצטורים והלא קמפקעו להנהו פירי מתרומה ומעשר, משום דכל היכא שחקנו חכמים להביא צטורים שלא מלד הספק ע"ז לא שייך למפריך כלל והלא קמפקעו להו מתרומה ומעשר דהם אמרו והם אמרו הם אמרו שהפירות חייבין בתרומה ומעשר והם אמרו שממקנת הפירות יביא צטורים ולא יפריש מהן; תרומה ומעשר כלל אלא עיקר הקושיא ה' על הא דהחמירו בזה מלד הספק יותר מכל דוכתי וכמ"ס, וממילא ניחא ג"כ באשה שגם זה הא הקג"ו חכמים שהביא צטורים לא מלד הספק וע"כ לא לריבא להפריש מצטורים אלו תרומה ומעשר כלל ומתורן בזה מה שהקשה המ"ל על רבינו בכהן, (יא) ובפירות א"י וסוריא ועבר הירדן בו, מה שכתב שנוהג בפירות סוריא ועבר הירדן ר"ל שנוהג מדרצבן וכמ"ס רבינו צהדיא להלן במלוא הר"ו והוצא לעיל אות ה', בהגהות המ"ל כ' על דברי רבינו הנ"ל וז"ל מדרצבן דוקא וכו"ל לפרש עכ"ל אבל באמת שאין כ"כ דקדוק עליו כיון דלהלן פירש צהדיא דהוי רק מדרצבן.

(א) ובא הפירוש דלאו דוקא גדי בו, כן איהא בחולין דף ק"ג ב' בגמרא, ואפילו

שנאמר לנו תערוכותן בסבת הענין שאמרנו שם ואפי' שתרובת הבשר עם החלב במעשה הבישול יהיה סיבת איסורו מן היסוד ההוא. וקצת ראייה לזה לפי שבא האיסור לנו במעשה התערוכות אע"פ שלא נאכלנו שגרא בזה שאין איסורו סתם נוק אכילתו כלל רק שלא נעשה פעולות אותו התערוכות להרחיק אותו הענין שאמרנו ג"כ במקום אחר שאם אולי נעשה התערוכות לכל נאכלו ולא נהנה בו להרחיק הענין (ב) ואפי' אכלו אע"פ שלא נהנה ממנו כלל לוקה מה שאין כן בשאר כל איסורי המאכלות. כל זה מורה שיסוד מעמו הוא סתם התערוכות וכענין שאמרנו בכישוף. זה נאמר מתוך הדק ועדיין צריכים אנו לסודעי המקובל (ג) והרמב"ם ז"ל כתב בענין מעם אחר כי יש עובדי ע"ג יעבדוה במעשה תערוכות בשר עם חלב ולכן הרחיקה התורה אותו התערוכות וכל זה איננו שוה לי :

דיני המצוה נכתוב בע"ה בקיצור כמנהגנו במצות איסור האכילה והתנאה (ד) בסדר כי תשא. ונהגת בכ"ס ובכ"ז בזכרים ונקבות והעובר עליה ובשל בשר בחלב ואע"פ שלא אכלו לוקה.

צג) שלא נכרות ברית כלומר שלא נבטיח באהבתינו (א) אל העם הרע הכופרים שהם שבעה עממין שבתורה שהיו מחזיקין בארצנו שם והם התי ואמורי וכו' שנאמר לא תכרות להם ולאליהם ברית כלומר שלא נעשה עמהם שלום ונניח אותם לעבוד הע"ג :

מנחת יצחק

(ב) ואפילו אכלו אע"פ שלא נהנה ממנו כלל לוקה בו, כן איתא בפסחים דף כ"ה ח' בגמרא דבבב"ח לוקה עליו אפילו שלא כדרך הנחתו, (ג) והרמב"ם ז"ל כתב בענין מעם אחר בו, כן הוא בספר מורה נבוכים ח"ג פרק מ"ח וע"ס, (ד) בסדר כי תשא, היינו להלן במלוא קי"ג ועי"ס :

(א) אל העם הרע הכופרים שהם ז' עממין שבתורה בו, בהגהת המ"ל ז"ל כתב ע"ז וז"ל כן כתב הר"מ במנין המלות שלא זה לא מיירי אלא בשבעה עממין אך מדבריו צפ"י מהלכות ע"ג נראה שהוא כולל לכל ע"ג וזה נראה מוכרח לפי שיטתו דס"ל דלא ישבו (בארנך) דסמוך לזה הוא כולל וא"כ פשיטא דלא זה ג"כ מיירי בכל ע"ג ורמז"ג כתב דעת המחבר ולדידיה ניחא משום דס"ל דלא ישבו לא מיירי כי אם בז' עממין ומה שקשה לזה ממ"ש הר"מ פ"ו מהלכות מלכים כבר ישבו הכ"מ וע"ס עכ"ל ור"ל דעל דעת רבינו ז"ל קשה דכיון דס"ל דהלא ישבו בארנך (דכתיב סמוך להבוא קרא דלא תכרות להם ברית) מיירי בכל הע"ג ולא דוקא ז' עממין וכמ"ש במלוא שח"ז בסתם שלא לשטון ע"ג בארצנו בו א"כ ממילא שגם קרא זה דלא תכרות ברית מיירי ג"כ בכל הע"ג וא"כ למה כתב רבינו בכאן דהלא ישבו דלא תכרות ברית הוא בז' עממין, אמנם באמה מה דפשיטא להמ"ל ז"ל דאם קרא דלא ישבו בארנך קאי על כל האומות על כרחך דגם קרא דלא תכרות ברית קאי ג"כ על כל האומות אין זה מוכרח כ"כ דהא ההוא ז"ל כתב דבימות דף כ"ג ח' דהיה ההוא בשבעה אומות בסוף הדיבור ובתם' ע"ג דף כ' ח' דה"ה דאמר קרא דאע"ג דבפ' ואחנן כתיב לא תכרות להם ברית ולא תחנם והאי ולא תחנם קאי על כל האומות ע"ג מ"מ לא תכרות ברית דכתיב גביה לא קאי אלא על שבעה עממין בלבד ועי"ס, וע"כ אף אם היה דעת רבינו כמו שטלה בדעת המ"ל דס"ל דהלא ישבו דלא תכרות ברית אינו אלא בז' עממין בלבד ג"כ לא היה קשה כ"כ על רבינו, אבל באמת הלא כתב רבינו להלן במלוא ז' ואין האזהרה בהם דוקא אלא נשמע אזהרה שלא לכרות ברית לכל ע"ג אבל יש חילוק בין ז' אומות לשאר עובדי ע"ג ששאר האומות אם אין נלחמים עמנו אין מלוא עלינו להרגם אלא שלא ישבו בארצנו עד שיעזבו את הע"ג ואלו הן ז' עממין נלחמו. להרגם בכל מקום שנוכל להם אלא א"כ יניחו את הע"ג בו עכ"ל הרי להדיא שכתב שהאזהרה הוא שלא לכרות ברית לכל עובדי ע"ג, אמנם אע"פ דקשיט המ"ל על רבינו לא קשה מז' טעמים הנ"ל שכתבו מ"מ עיקר דברי רבינו לריכין ביאור קלת דבתחילה כתב שלא נבטיח באהבתינו אל העם הרע הכופרים שהם ז' עממין שבתורה ואח"ז כתב שנשמע אזהרה שלא לכרות ברית לכל עובדי ע"ג, וגם מדברי הרמב"ם נראה שסותר את עלמו דבפ"י מהלכות ע"ג הלכה ח' כתב בסתם שאין מרחין ברית לע"ג ובספר המלות בל"ת מ"ח"י כתב וז"ל הזכרנו מכרות ברית עם הכופרים ולהצטיחם על כפירתם ר"ל על ז' עממין בו עכ"ל (וכמו שהזכיר

ספר סדר משפטים החינוך נר

(ו) וזמן הקנס אינו אלא מנ' שנים עד שתבגר (ו) ומה שכתב לאביה דוקא לאביה אבל אין לה אב אין דין קנס עליה דפיתוי מדעתה הוא מה שאין כן באונס וכמו שכתוב במקומו בערה. והגשים שאין להם קנס ועשרה הן ויתר פרטיה שבאורים בפ"ג וד' סכתובות (ה' נערה בתולה א'): ונוהגת בכל מקום שיש ב"ד הסמוכים שאין דנין דיני קנסות אלא בסמוכים והעובר עליה ולא עשה דין בזה בטל עשה:

(סב) שלא נהיה מכשפה אלא נמיתה שנאמר מכשפה לא תחיה. ולא דוקא מכשפה אלא כל מי שיעשה כישוף אלא דבר ברנ"ל (א) שהגשים כשפניות יותר מן האנשים:

משרשי המצוה שידוע כי ענין הבישוף ענין רע מאד וגורם כמה תקלות לבני אדם איני צריך להאריך בו שידועים הדברים. ועל כן נצטוונו לסלק מן העולם המשתדל בזה לפי שהוא בא כנגד חפץ השיית שהוא הפץ בישובו ושיתנהג הכל בדרך הטבע שהטבע בתחלת הבריאה וזה בא לשנות הכל. וענין הבישוף הוא לפי דעתי כן שהקב"ה שם בתחלת הבריאה לכל דבר ודבר מדברי העולם טבע לפעול פעולתו טובה וישרה לטובת בני העולם אשר ברא וצוה כל אחד לפעול פעלו למינהו כמ"ש בפ' בראשית למינהו על הנבראים ונב על כל אחד ואחד המשיל בה טלמעה להבריהו על מעשהו כמו שאמרו ז"ל (ב) אין לך עשב כלמטה שאין לו סול טלמעה שאומר לו גדל וטלכד פעולתם שעושה כל אחד ואחד בטבעו יש להם פעולה אחרת בדת ערכו מין מהם עם מין אחר. ובטלמכת התעורבות יש בה צדדים שלא הורשו בני אדם להשתמש בהם כי יודע אלהים שסוף המעשה היוצא לבני אדם באותם צדדים רע להם ומפני זה מנעם מהם וזה אמרם ז"ל דרך כלל (ג) כל שיש בו ששום רפואה אין בו ששום דרכי האמורי כלומר אין לאסרו מפני צד כישוף אחר שיש תועלת בו מצוי בנסיון באמת אין זה מן הצדדין האמורין. כי לא נאסרו רק מצד הגזק שבהן. ועוד יש באותן צדדי התעורבות והתחבולות

מנחת יצחק

מזה דכיון דבתחלת הדיקה באין המלקות והתשלומין כאחד שוב א"ל לחייבו נס על מה שדש אח"כ דטולס חרף מילתא היא, ולכן אפשר דמכל הכי הוכחות לא ס"ל להרמב"ם כדעת התו' רק ס"ל דחיוז הקנס הוא דוקא על גמר ציהא שמוציא בתוליה וכמו שפרש"י אבל על תחלת הציאה ליכא מלקות כלל וע"כ לאו באין כאחד מינא, וכיון דרבנן דאמרו קמיה דרב חסדא ורב חסדא בעלמו ס"ל דעל שלא כדרכה ליכא קנס ע"כ סמ"ך הרמב"ם עלייהו ופסק כוותיהו ודלא כדברי ר' זירא בקדושין שם וגם לא כמו שמשמע מדברי רבא ביצמות שם ומשום דרבנן דאמרו קמיה דרב חסדא ורב חסדא הוא רביס לגבי דר' זירא ודרכא וזהו נס דעת רבינו בכלן וכמו שכתב שדין קנס הוא כנכסלה כדרכה, (ו) וזמן הקנס אינו אלא מנ' שנים עד שתבגר, כן איתא בכתובות דף כ"ט א' צבריימא ובשאר מקומות בש"ס וכחכמים שם, (ז) ומה שכתב לאביה דוקא לאביה ב', כן איתא שם דף מ' א' במשנה יתומה שנתארכה ונתגרסה ר' אלעזר אומר האונס חייב והמפתח פטור ופרש"י ח"ל דכיון דיתומה היא וקנס שלה היא ואחילתיה דמדעתה נתפתחה ליה פטור ובגמרא מפרש דנתארכה ונתגרסה מילתא אחרייתא היא ולא איתומה קאי עכ"ל ושם בגמרא אמרו דהלכה כר"א, (ח) והגשים שאן להן קנס ועשרה הן, כולן מפרשים בדברי הרמב"ם בפ"א מהלכות נערה בתולה ואלו הן הבוגרת והממאנת והאילונית והקטנה והחרשת ומי שלא עליה שם רע בילדותה ובאו שנים והעידו שחבשה אותן לזנות עמה והמנוסת מן הגשואין ועדיין היא נערה בתולה הרי הן שבעה שחשבו הרמב"ם שם בהלכה ט' ועיין בכ"מ שם שהביא מקורן מהגמרא, ושם בהלכה י' חשב הרמב"ם עוד שלשה והיינו הגיורת והשומרת שנתגרסה ונתארכה ויתר מצת ג' שנים ויום אחד דהרי הן כנשואות וע"ש בכ"מ מקור הדבר גם בזה.

(א) שהגשים כשפניות יותר מן האנשים, כעין זה איתא בסנהדרין דף ס"ז א' צבריימא מכשפה לא תחיה אחד האיש ואחד האשה א"כ מה ח"ל מכשפה מפני שרוב נשים מנויות כשפים, (ב) אין לך עשב כלמטה שאין לו סול טלמעה שאומר לו גדל, כן איתא בבראשית רבה פ' י', (ג) כל שיש בו ששום רפואה אין בו ששום דרכי האמורי ב', כן איתא בשבת דף ס"ז ב' בגמרא, למא

האסורות לעשות ענין אחר שנאסרו בעבורו לפי שבה אותו התערבות עולה כל כך שמבטל מפעולתו לפי שעה כה המזל הממונה על שני מינים. והמשל על זה כמו שאתה רואה שהמרכיב מין בשאינו מינו יחדשו לברוא מין שלישי נמצא שבטלה ההרכבה כה שניהם. ועל כן נמנעו מהעלות על רוחינו אף כי נעשה בדינו דבר שמראה בנו רצון להתחילף דבר במעשה האל השלימות ואפשר שיעלה בדינו מזה רמו משרשי כלאי זרעים ובהמה ושעמנו ובמקומם נאריך בה בערה. וזהו שאמרו ז"ל (ד) למה נקרא שמם כשפים שמכחישים פמליא של מעלה ושל מטה כלומר ש'חן עולה לפי שעה יותר יזכה הממונים עליהם וראה כיוון דבריהם ז"ל שאמרו פמליא ולא אמרו גזירת מעלה לפי שהשם ב"ה גורו ורצה מתחלת הבריאה להיות הפעולה הזאת יוצאת מבין שניהם בהתערבם (וה) ובו תוכחת מנולה אל הממונים עליהם. אבל אמרו שכח הפמליא נכחש מ"ס ומי שקורבת שכלו באור פני מלך וכה זכותו יעלה על כה הממונים לא יירא מהמעשה הזה והבחשותיו (ז) כמו שמצינו בגמ' בספ' שבת מה שאמר החכם אל המכשפה. וידעת חילוק ענינם אלה (ז) אי זה תערובת הותר לנו ואין בו צד ביטוי ואי זהו שיש בו צד ביטוי ואסור בחכמת הביטוי ידוע. ואל תהשוך כי מלאכת הביטוי והשדים דבר אחד שדרי בפירוש אמרו ז"ל (ח) בלתייהם זה מעשה שדים בלהמיהם מעשה כשפים. משמע מזה שענין הביטוי אפשר להעשות בלתי מעשה שדים. ואמנם גם עם השדים יעשו לפעמים אותן (ט) ואותן השדים שמשותטין בהן למלאכת הביטוי נקראין מלאכי חבלה כן פירש"י ז"ל לפי שענין הביטוי לעולם אינו נעשה רק לחבל. ובפרטי דיני הביטוי בלאו דמכשף נאריך בו יותר בערה כי שם מקומו שאין כאן אלא אוהרת הדין כלומר שלא נמחול להם אבל נסיתם יותר (ה) סנהדרין פ' מ"ז :

מנחת יצחק

(ד) למה נקרא שמם כשפים שמכחישים פמליא של מעלה ושל מטה, בסנהדרין דף ס"ז ב' ובחולין דף ו' ב' איתא בגמרא א"ר יוחנן למה נקרא שמן כשפים שמכחישים פמליא של מעלה ואפשר שלפני רבינו היה הגירסא שמכחישים פמליא של מעלה ושל מטה, (ה) ובו תוכחת מנולה אל הממונים עליהם, אפשר דכוונת רבינו הוא דכמה שגזר העליון ב"ה מתחלת הבריאה שיהא הפעולה הזאת יולדת נגד הכח של הממונים על הטבע בזה היה רצונו יתברך להראות שחכם מוגבל ואפשר לבטל הכח שלהם ע"י מעשה הכישוף וזהו כהתחלת מנולה להם, (ו) כמו שמצינו בגמרא בספ' שבת מה שאמר החכם אל המכשפה, נראה ש"ל במסכת סנהדרין דף ס"ז ב' איתא בגמרא הוה איתפא דכות קא מהדרא למשקל עפרא מתתא כרעא דר' חנינא (בכדי לעשות לו כישוף) אמר לה אי מסתייעת ז"ל עבד אין עוד מלבדו כתיב וכעין זה איתא גם בחולין שם דף ו' ב', אבל בשבת איתא מזה רק שם דף פ"א ב' איתא דרב חסדא ורבה בר רב הונא הוה קא אזלי בארצא אמרה לכו הוה מטרונתא חיתבן בהדיא ולא איתבזה אמרה איבי מילתא אסרתה לארצא (בכשפים שלא הוה ממקומה) אמרו אינא מילתא ע"י שם עברה שריוה לארצא וע"ש, (ז) איזה תערובת הותר לנו ואין בו צד ביטוי ב', אפשר דכוונת רבינו הוא להא דאיתא בסנהדרין שם דף ס"ז ב' בגמרא הלכות כשפים כאלות שבת יש מהן בסקילה ויש מהן פטור אבל אסור ויש מהן מותר לכתחלה העושה מעשה בסקילה האוחז את העינים פטור אבל אסור מותר לכתחלה כדרכ חנינא ורב אישעיא כל מעלי שבתא הוה עסקי באלכות ילירה (ושם דף ס"ה ב' הגמרא בגירסא בספר ילירה) ומוזרי לכו עיגלא תילתא ואכלי ליה ופרש"י עסקו באלכות ילירה וממילא אכרו לכו עיגלא תילתא ע"י שהיו מזרפים אותיות השם שבהם נברא העולם ואין כאן משום מכשפות דמעשה הקב"ה הן ע"י שם קדושה שלו הוא ע"ל, (ח) בלתייהם זה מעשה שדים בלהמיהם מעשה כשפים, כן איתא בסנהדרין שם בגמרא, (ט) ואותן השדים שמשותטין בהן למלאכת הביטוי נקראין מלאכי חבלה כן פרש"י ב', בסנהדרין שם איתא כן בפרש"י רק כתב ז"ל בלתייהם אלו מעשה כשפים שאינו עושה ע"י שדים אלא מעלמו ע"ל וגם בפירושו על התורה לא מצינו שכתב כן, אך בשמות רבה פרשה ט' איתא שם בזה הלשון בלתייהם אלו מעשה שדים בלתייהם אלו מעשה כשפים וכן הוא אומר את להט החרב המתהפכת לשמור את

דרך

בשר וחלב מערבין כחדא דלא יתקף רוגזי ואיכשיל עביריכון דנגא וקשא תריהון כחדא נז: כהא אגא משגר מלאכא קדמך למטרך בארתא ולא עלותך לאתר שכינתי דאיתקניתי: כא אינדער מן קדמוי וקביל למימריה לא תסריב על מילוי ארום לא ישבוק לחוביכון ארום בשמי מימריה: כב ארום אין קבלא תקביל למימריה ותעביד כל דאמליל על ידי ואסגי ית סגאך ואעיק למיעיקך:

פירוש יונתן נז) ואיכשיל איבוריכון דנגא וקשא וכז. פירוש הוקשה ליה הסמיכות, וחיצו. ועיין בחוקני שדרש גם כן סמיכות הפסוק בענין אחר קרוב לזה וק"ל:

אבן עזרא

ויאמר למלאך המשחית בעם (ש"ב כז טו), אלהי שלח מלאכה (דניאל ו כג), דמי לבר אלהין (שם ג כה), ורבים כאלה, ובספר דניאל שר יון ושר פרס (דניאל י כ), כי אם מיכאל שרכם (שם שם כא), והוא הנקרא הגדול, כי הוא נכבד מאחרים רבים, גם כתוב עליו אחד השרים הראשונים בא לעזרני (שם שם יג) שפירשו במעלה, כמו היושביו ראשונה במלכות (אסתר א יד), וזה המלאך הוא מיכאל: **לשמרך בדרך**. שלא יגע בך רע: **אשר הבינתי**. לך, כדרך בהנחל עליון גוים (דברים לב ח), כאשר אפרש: **כא השמר**. כל מלאך עושה דבר השם לא יוסיף ולא יגרע. וככה שטן איוב מלאך היה. וככה היוצא לקראת בלעם לשטן לו, והנה השומע בקול המלאך הוא שומע בקול השם הנכבד. ומלת אל תמר בו קשה יד. והנה נראה הטעם, כמו וימרו בי (יחזקאל כ ח). רק היה ראוי להיות תמרה, על כן הוצרכו חכמי ספרד לאמר בו כי הוא מפעלי הכפל, ועל דרך ויסב אלהים את העם (לעיל יג יח), כי כל הגזירה היא מפעלי הכפל, כי ורחבה ונסבה (יחזקאל מא ז) מבנין נפעל, כמו ונבלה שם (בראשית יא ז) מגזרת בלל, ונבקה רוח מצרים (ישעיה יט ג) מגזרת בוקק (שם כז א). ואל תתמה בעבור שהם שנים שרשים והטעם אחד. כי הנה שורר בביתו (אסתר א כב), כי שרית עם אלהים (בראשית לב כט), וכמוהו אל תמר בו, וספר ליולדתו (מסלי יז כה) על משקל מכס (במדבר לא כח), שהוא מגזרת תכוסו על השה (להלן יב ד) מפעלי הכפל: **כי לא ישא לפשעכם**. עם למיד כמו שא נא לפשע עבדי. ודע, כי שמי בקרבו דבק עם השמר מפניו ושמע בקולו, כמו ואף לאמתך תעשה כן (דברים טו יז), וכבר פירשתי (לעיל ג טו), כי השם הנכבד הוא שם העצם, כי הוא לבדו. גם ימצא תאר השם. כי הוא הכל ומאתו הכל. וטעם בקרבו. משל לעגול שהנקודה היא קרובה אל כל מרחק. על כן היה כבוד השם בקרב המחנה, ונוסע בתוך המחנות. וכן כתוב כי אתה ה' בקרב העם הזה (במדבר יד יד), וכתוב ויוצר רוח אדם בקרבו (זכריה יב א). ואל תשתומם בעבור שהוא כתוב כי אם שמוע תשמע בקולו, ואחר כן ועשית כל אשר אדבר. והנה אתן לך משל, כל חכמי המדות הביאו ראיות גמורות, כי עצם הלבנה גוף מקבל אור השמש, כי הוא בעצמו אין נוגה לו, ובעבור זה תקור השמש בהתחבר הלבנה עמה ביום, ושניהם בגלגלים הדומים לגלגל המזלות, ואין הקדרות רק שתכנס הלבנה תחת השמש ושתייהן עגולות. והנה פני הלבנה שהם לצד השמש כלם אור, ופניה שהם למעלה ממנו חשך ולא אור. והנה תסתיר אור השמש גם במחצית חדש הלבנה בהכנס צל הארץ בין השמש ובין הלבנה לא ישאר ללבנה אור. והנה ידענו כי אור הלבנה כלילה תאיר האויר. והנה אם אמר ראובן זה אור הלבנה יאמר אמת, ואם אמר שמעון זה אור החמה

(ויקרא יא טו), למה שינה הכתוב לומר ככה, ותהיה הבת כוללת כל המין, וכזה לא מצאנו. דע, כי בשר יענה יבש כעץ, ואין המנהג שיאכלנו אדם, כי אין בו ליחה, ולא יאכל מכל המין רק הבת כי היא נקבה וקטנה, יש בה מעט ליחה, ולא כן הזכר הקטן. וככה אין אדם אוכל בשר בחלב, כי אינו מאכל ערב. והבשר לא יתבשל רק בזמן רב, והחלב אינו כן, כי אין המנהג עד היום בארץ ישמעאל שיאכל אדם טלה מבושל בחלב, בעבור שיש בטלה ליחה רבה, וככה בחלב, והנה הוא מוזק על כן לא יאכל. ובעבור כי בשר הגדי אין בו ליחה, וכשהוא קטן הוא חם, על כן יבשלו הגדי בחלב. ואל תתמה בעבור שלא נהגו אנשי אלה המקומות לאכול גדי עזים, כי כל הרומאים מודים, כי אין בשר כמוהו, ואפילו לחולים התירו שיאכלוהו, וכן אוכלים אותו בספרד ואפריקא וארץ ישראל ופרס ובבל. גם ככה היה מנהג הקדמונים, שני גדיי עזים טובים (בראשית כז ט), ונעשה לפניך גדי עזים (שופטים יג טו), והכהן אוכל גדי עזים אחד לחטאת (ויקרא ו יט, כג יט כ). ובעבור שאין מנהג האדם לאכול בשר חי, אסור לבשל הגדי בחלב אמו: **ויש אומרים** כי אין בשול כי אם באש. והלא כתוב ובשל מבושל במים (לעיל יב ט) ובדברי הימים (ב לה יג), בשלו בסירות.

ואין לנו צורך לבקש מה טעם איסורו, כי נעלם מעיני הנבונים. אולי היה, כי אכזריות לב הוא לבשל הגדי עם חלב אמו, כדרך שור או שה אותו ואת בנו לא תשחטו (ויקרא כב כח). גם לא תקח האם על הבנים (דברים כב ו). ומנהג רוב האדם שאין להם צאן ויקנו החלב בשוק, והחלב יהיה מאוסף משיות רבות. אולי הקונה הגדי לא ידע אנה אמו, והנה אם קנה חלב, אולי יש בו בחלב אם הגדי שקנה ויהיה עובר, וכל ספק שהוא מן התורה לחומרא. והנה גם הישמעאלים מודים, כי אם יבשל הגדי בחלב אמו שהתולדת שוה, אז הוא יותר ערב, והכתוב דבר על ההוה. והנה קדמונינו ז"ל החמירו להסיר כל ספק, ואסרו בשר בחלב, והשם שנתן להם חכמה, הוא יתן משכורתם שלימה. ועוד אדבר למה הזכיר הכתוב זאת המצוה פעם שנית, גם שלישית, במקום כל אחד מהם: **כ הנה אנכי**. אמר השם למשה, שיאמר גם זה לישראל, כי אם יקבלו כל הדברים והמשפטים מתחלת אתם ראיתם, אז יביאם אל הארץ. ורבים השתבשו בזה. יש אומרים, כי המלאך הוא ספר תורה, בעבור כי שמי בקרבו. ואחרים אמרו הוא ארון הברית, ופירשו ושמע בקולו הכתוב בו, ואמרו לא ישא השם לפשעכם. וכל אלה דברי רוח, כי כל התורה והמקרא מלאים מזה הטעם. הוא ישלח מלאכו לפניך (בראשית כז ו), המלאך הגואל אותי מכל רע (שם מח טו), ומשה אמר וישלח מלאך ויוציאנו ממצרים (במדבר כ טז), ומלאך פניו הושיעם (ישעיה סג ט), ויצא מלאך ה' (שם לו לו),

אבי עזר

ומלת אל תמר בו קשה. שומר נקל נעמי המדקדקת שני שמות מוריס כל מנין אחד ונקראים נרדמים, משני פעלים או שמות שיש סקלה לאחיות הנרדמים נקראים:

שֶׁלֶשׁ פְּעָמִים בַּשָּׁנָה יֵרָאֶה כָּל זְכוּרָךְ אֶל פְּנֵי הָאֲדֹן ה': כג, יז

'שלשת הרגלים' הודאה להשי"ת בשלשת תקופות התבואה

אל פני האדון ה'. שלשה חגים הם בשלשה זמנים, חג הפסח הוא זמן האביב, וחג השבועות הוא זמן הקציר, וחג הסוכות הוא זמן האסיף. ושלשתם מועדים על התבואה ועל כל צמחי הארץ. ונתחייבנו בהם להודות לה' כי טוב, וליראות בהם את פני האדון ה' המפרנס את עבדיו והזן את העולם כולו. ודרך הקבלה במלת את פני האדון כתבתי בפסוק וידבר (לעיל כ, א). (רבינו בחיי)

רֵאשִׁית בְּכוֹרֵי אֲדָמָתְךָ תָּבִיא בֵּית ה' אֱלֹהֶיךָ לֹא תִבְשֹׁל גְּדֵי בַחֲלָב
אָמוֹ: כג, יט

טעמי איסור בשר בחלב לפי הפשט

וע"ד הפשט, טעם המצוה הזאת לפי שהוא מטמטם את הלב, שהרי החלב נעשה מן הדם, והדם מזוג רע ומוליד אכזריות. ואחר מטעמי

בחלב מעורב בבשר
מתעורר כח הדם

האיסור שבו, שאינו מקבל שינוי והתפעלות בגוף כשאר הדברים הנאכלים, ולכן טבעו הרע נשאר בתוכו מבלי שינוי. ואע"פ שנשתנה עכשו מדם לחלב, וקבל שני והתפעלות שהועתק לדבר אחר, מ"מ כשחוזר ומערבו עם הבשר, הרי חזר לכח הדם וטבעו הראשון כבתחלה. והתערבם יחד מטמטם הלב ומוליד גסות ותכונה רעה בנפש האוכל. וכן דעת הרופאים בתערובת דג וגבינה שנתבשלו כאחד⁴ שמוליד תכונה רעה וחולי הצרעת.

ומה שנזכרה מצוה זו לעולם אצל החגים, כדי להזהיר את ישראל העולים בכל שנה שלש פעמים לרגל למקום הנבואה, שלא יטמטמו הלב במאכלים אסורים, אלא שיהיה חומר שלהם זך וצלול להתבונן בדרכי התורה, ויהיה לבם הוכן להשגת ידיעתו יתברך.

טעם
הזכרת האיסור
בפרשת המועדים

והרמב"ם ז"ל כתב בזה טעם בטעמי המצוות (מורה הנבוכים ג, מח), כי מפני שהיה מנהג עובדי אלילים שהיו אוכלים בשר בחלב בבית תועבותם בימי חגיגה, על כן באה התורה לאסור אותו. ויאמר הכתוב, כשתבא שלש פעמים בשנה לבית ה' אלהיך, לא תבשל גדי בחלב אמו, כענין מנהגי עובדי

דעת הרמב"ם:
עקירת מנהג
עובדי אלילים

4. עיין בית יוסף יו"ד, פו ובש"ך שם, ה.

גילולים שעושים כך. ולכך נזכר הכתוב הזה בשני מקומות בכלל החגים, כי כן דרך התורה לאסור הדברים שהם לאלילים ותצוה עלינו לעשות ההיפך, כדי לעקור שורש אלילים מן העולם. זה כתב הרב ז"ל בטעם המצוה הזאת, ואע"פ שאין זה לשונו זה כוונתו.

ומן הנראה כי הטעמים האלה בלתי מספיקים, ואינם עיקר בטעם המצוות, אלא לדחות את השואל. שהרי מצוה זו מכלל החוקים היא,

מצוה זו מסתרי
תורה שיתגלו
לעתיד לבא

מכלל פרה אדומה ושעיר המשתלח. וכן דרשו רז"ל (מדרש גן עדן, אצור מדרשים עמ' פט), לעתיד לבא הקב"ה מגלה להם לישראל מפני מה צותה התורה בשר בחלב ופרה אדומה ושעיר המשתלח. וכיון שכן, דעת חכמים שהמצוה הזאת מסתרי התורה, כי בודאי לעתיד לבא לא יהיה שם לא טמטום הלב ולא ע"ז, שהרי אנו מובטחים בהבטחת ומל' ה' אלהיך וגו' (דברים ל, ה), וכן בהבטחת כי אז אהפוך אל עמים שפה ברורה וגו' (צפניה ג, ט), אבל המצוה הזאת יש לה סוד. (רבינו בחיי)

טעם איסור בשר בחלב על פי הקבלה

וע"ד הקבלה, כבר ידעת כי כל המצוות כולן אלהיות, וכל אחת מהן מצויירת לציווי דברים של מעלה, אף כי החוקים זכרון דוגמא של מעלה, כי על כן נקראו חוקים לפי שהם חקוקים למעלה. והבשר

ה'חוקים' נקראים
כן מפני שהם
'חוקים' למעלה

והחלב דוגמא ורמז כנגדם למעלה דברים מיוחדים. וכשם שהבשר והחלב כל אחד מותר בפני עצמו, כן הדברים ההם כל אחד ואחד מיוחד בפני עצמו, וכשם שאין עיקר האיסור אלא החיבור והתורה הרחיקתו וגזרה ביניהם הבדל וריחוק, כן הדברים ההם יש לנו להבין כי יש ביניהם הבדל, ואין להשוות קדושה של מעלה לקדושה של מטה אע"פ שהכל מיוחד זה בזה. ובעוה"ז שיש בו יצר הרע נצטרך ליחד אותם, ומיחדין ואומרים כי הוא ושמו אחד. וע"כ אמרו רז"ל (מדרש גן עדן, אצור מדרשים עמ' פט) לעתיד לבא הקב"ה מגלה להם לישראל מפני מה בשר בחלב אסור, כונו במאמר זה, כי אע"פ שהיא מצוה מוטלת עלינו, נוהגת במזוננו ומאכלנו בעולם הגופני הזה, אין העולם הזה כדאי ואיננו ראוי להתגלות בו הטעם והסוד, מפני שהעולם הזה יש בו יצר הרע ולא תסבלהו דעת הבריות, אולי יחשבו על השם ויהרהרו אחר שתי רשויות ח"ו. אבל לעתיד לבא, בזמן ביטול יצה"ר, והוא זמן תחיית המתים, שם יבינו הכל הסוד מעיקרו, ושם יוסיף מעלה והשגה, ונוכל להבדיל ונכיר שהוא אחד ושמו אחד, כדבר הנביא (זכריה יד, ט) ביום ההוא יהיה ה' אחד ושמו אחד. וכ"כ באותו זמן (ישעיה נב, ה) לכן ידע עמי שמי. וזה גלוי הטעם להקב"ה, בעבור כי אין גלוי הטעם והסוד בעולם הזה אלא באותו זמן, שכן יהיה איסור בשר וחלב בטל. ומכאן תתעורר למה שאכלו המלאכים בשר בחלב, שנאמר (בראשית יח, ח) ויקח חמאה וחלב וכן הבקר, כי המלאכים אין להם יצר הרע, שאף

בבני אדם הגופניים לא תהיה נזהגת מצוה זו בזמן בטול יצר הרע. ולכך דרשו רז"ל (יומא סו, ב) את חקותי תשמרו וגו' אני ה' (ויקרא יט, יט), אני חקקתים ואין לך רשות להרהר בהם, כלומר חקקתים למעלה ואין לך רשות להרהר בהם. כי ההרהור בטעם מן החוקים כיוצא בזה הוא מזיק בעוה"ז מצד יצר הרע המכשיל את האדם. ובפשוטו יש לומר ביום ההוא יהיה ה' אחד ושמו אחד, לענין העבודה שלא יעבדו הכל אלא להקב"ה, וזה יהיה אחד בפי הכל. ושמו אחד, לענין הקריאה, שלא יקרא באל"ף דל"ת כמו שנקרא בעולם הזה, אלא ביר"ד ה"א ככתבו. (רבינו בחיי)

**הִנֵּה אֲנִי שֹׁלַח מַלְאָךְ לִפְנֶיךָ לְשַׁמֵּר בְּדֶרֶךְ וְלִהְבִּיאֲךָ אֶל הַמָּקוֹם אֲשֶׁר
הִכְנֵתִי הַשָּׁמַר מִפְּנֵי וְשָׁמַע בְּקוֹלוֹ אֶל תַּמָּר בּוֹ כִּי לֹא יֵשֶׁא לִפְשָׁעֶכֶם כִּי
שָׁמִי בְּקֶרְבְּךָ: כג, כ-כא**

'המלאך' הוא המלאך המתגלה לנביאים שאינם בדרגת משה

זה הכתוב אשר בא בתורה, והוא אמרו, הנה אנכי שולח מלאך לפניך וגו', עניינו הוא מה שהתבאר במשנה תורה, שהאלוה אמר למשה במעמד הר סיני, נביא אקים להם וגו' (דברים יח, יח). והראיה על זה, אמרו בזה המלאך, השמר מפניו ושמע בקולו וגו', ואין ספק שזאת הצוואה אמנם היא להמון בני האדם, והמון בני האדם לא יראה להם המלאך ולא יצוו ולא יזהירם, עד שיצטוו שלא ימרוהו. ואמנם ענין זה המאמר, שהוא ית' הודיעם שיקום נביא להם שיבואהו מלאך ידבר עמו ויצוהו ויזהירהו. והזהירנו האלוה ממרוד במלאך ההוא אשר יגיע לנו הנביא דברו, כמו שבאר במשנה תורה ואמר (שם, טו), אליו תשמעון. ואמר (שם, יט), והיה האיש אשר לא ישמע אל דברי אשר ידבר בשמי וגו', והוא באור אמרו, כי שמי בקרבו.

ואמנם זה כולו, להודיע להם שזה המראה הגדול אשר ראיתם אותו, רצוני לומר מעמד הר סיני אינו ענין מתמיד עמכם ולא יהיה בעתיד כמותו, ולא יהיה תמיד לא אש ולא ענן כמו שהוא עתה על המשכן תמיד. ואמנם יכבוש לכם הערים ויזמן להם הארץ ויודיעכם מה שתעשוהו מלאך שאשלחהו לנביאכם, וילמדכם מה שצריך לעשות ומה שראוי להשמר ממנו.

ובזה ניתן היסוד אשר לא סרתי לבארו תמיד, והוא, שכל נביא בלתי משה רבינו תבואה הנבואה על ידי מלאך. ודעהו. (מורה הנבוכים ב, לד)

ההשגחה הפרטית על עם ישראל בארץ ישראל ובמדבר

עתה יבאר הכתוב השכר והטוב שיעשה השם יתברך עם עמו, בשומרם מצוותיו חוקותיו ומשפטיו אשר זכר. וכבר הודעתך פעמים, כי

האומות מונחגות
על ידי שרי מעלה

לְרַגֵּל, וְלֹא יֵאָחֲרוּ אוֹתָם^י. בְּעֶנְיָן שְׁבֻכּוֹת זֶה יִתְבָּרְכוּ הַתְּבוּאוֹת שְׁבֻשְׁדוֹת, וְיֵאָבֵל אִם יֵאָחֲרוּ הַבְּכוּרִים וְהַמַּעֲשֻׂרוֹת יִתְקַלְּקְלוּ הַתְּבוּאוֹת, וְיִתְבַּשְּׁלוּ הַגְּדִיִּים שֶׁל תְּבוּאָה בְּשָׂדִיפָה לִפְנֵי קִמְהָ^י, וְזֶהוּ לֹא תִבְשַׁל גְּדִי אִמּוֹ^י.

שלא לאכול חלב אחד בסדר וכן להיפך ביום אחד

וְיִפְּי קִבְּלַת קְדָמוֹנִינוּ (פולין קטו): וְיֵאָבֵל לְאִסּוֹר בָּשָׂר בְּחֵלֶב. וְאָמַר לֹא תִבְשַׁל, וְלֹא אָמַר 'לֹא תֹאכְלִי'. לְרַמֵּז לָנוּ וְיִפְּיִירוּשׁ חֲכָמֵי הָאֻמָּת, פִּי אִסּוֹר לְאָכֵל בָּשָׂר וְאַחֵר כֶּף חֵלֶב, וְכֵן אִסּוֹר לְאָכֵל חֵלֶב וְאַחֵר כֶּף בָּשָׂר. וְיֵאָבֵל עַל פִּי שְׁנֵתָנוּ

לֹא תִזְכִּירוּ. לִפִּי שֶׁהִיא שְׁקוּלָה גַם כֵּן כְּנֶגֶד כָּל הַתּוֹרָה^י:

סבת ראש הרגלים

(יד-טו) וְאָמַר שֶׁלֹּשׁ רִגְלִים תִּחַג לִי בַשָּׁנָה^י. לִפִּי שֶׁהַזִּכִּיר הַשָּׁבֶת, שֶׁהוּא רֹאשׁ הַרְגְּלִים^י, שֶׁנִּקְרָאִים 'קֶדֶשׁ' בְּסִבַּת הַשָּׁבֶת שֶׁנִּקְרָא 'קֶדֶשׁ'^י, הַזִּכִּיר הַמוֹעֲדִים כָּלֵם, וְאָמַר אֵת חַג הַמִּצּוֹת תִּשְׁמֹר וְגו'^י:

זריזות הבאת בכורים תביא ברכה לטדות

(יט) וְאָמַר רֵאשִׁית בְּכוּרֵי אֲדָמָתְךָ^י. לְהוֹרוֹת שְׂוִלִיכּוֹ הַבְּכוּרִים עִמָּהֶם כְּשִׁיעִלוּ

ביאורים והערות

קְדָמוֹנִינוּ מקדושת שבת. וראה גם עקידת יצחק (שער טז ד"ס וספן ספן). כִּד. וְהַתְּחִיל בַּפֶּסֶח לִפִּי שֶׁהוּא הָרִאשׁוֹן (דברי רש"י ויקרא טז). כִּת. וְלִמָּחָה סִמֵּךְ דִּין זֶה כֵּאֵן. כו. מֵאַחֵר שֶׁהוֹזִיךְ הַכְּתוּב מִצּוֹת הַרְגְּלִים, צִוִּה לְהַעֲלוֹת הַבִּיכּוּרִים בְּרִגְלִים, וְשֶׁלֹּא לֵאחֶר הַבָּאֵתָם לִזְמַן אַחֵר. כז. גְּדִיִּים שֶׁל תְּבוּאָה, הִיא הַתְּבוּאָה בַּעֲדָה קִטְנָה, שֶׁהִיא כְּגִדִּי וְיוֹנֶקֶת מִן הָאָרֶץ, וְאִם יֵאָחֲרוּ הַבִּיכּוּרִים תִּתְקַלְּקַל הַתְּבוּאָה בַּשְּׂדֵפּוֹן, וְהוּא ע"פ הַכְּתוּב (מלכים ב' יט ט): 'הָיוּ עֹשִׂים שָׂדֶה וְיִרְקָה דִּשְׁא חֲצִיר גִּגּוֹת וְשִׂדְפָה לִפְנֵי קִמְהָ'. וְפִירֵשׁ רִשִּׁי שֶׁם: כִּשְׁבִּלִים הַשְּׂדֵפּוֹת בְּטָרֵם יִתְקַשּׁוּ לְבָא לִידֵי קִמְהָ. כח. וְזֶהוּ יוֹכֵן סְמִיכּוֹת 'רֵאשִׁית בְּכוּרֵי אֲדָמָתְךָ' לִילֵא תִבְשַׁל גְּדִי, וְכִמְבּוֹא בְּרִשִּׁי (דברים יד כג ע"פ מדרש מנחם לאה יז): 'לֹא תִבְשַׁל גְּדִי וְגו'', עֲשֵׂר תַעֲשֶׂר, מִה עֲנִין זֶה אֲצֵל זֶה, אִמֵּר לְהֵם הַקְּבִיָּה לְיִשְׂרָאֵל, לֹא תִגְרַמוּ לִי לְבִשֵּׁל גְּדִיִּים שֶׁל תְּבוּאָה עַד שֶׁהֵן בְּמַעֲי אֲמוּתִיהֶן, שֶׁאִם אֵין אֲתָם מַעֲשִׂיִם מַעֲשֻׂרוֹת כְּרָאוּ, כִּשְׁהוּא סִמּוֹךְ לְהַתְּבַשֵּׁל אִנִּי מוֹצִיא רוּחַ קִדְּשׁ וְהִיא מִשְׂדֵּפְתָן, שֶׁנֶּאֱמַר (מלכים ב' יט ט) 'וְשִׂדְפָה לִפְנֵי קִמְהָ', וְכֵן לַעֲנִין בְּכוּרִים, ע"כ. וְרֹאה גַם דְּבָרֵי רִבִּינוּ (ספ). כט. הַכְּתוּב 'לֹא תִבְשַׁל גְּדִי בְּחֵלֶב אִמּוֹ'. ל. וְכִבְּרָה הוֹקֵשָׁה כֵּן לְרִאשׁוֹנִים, רֹאה בִּאבְנֵן עוֹרָא וְרִבִּינוּ

כ. שֶׁהַשָּׁבֶת וְהַעֲבוּדָה זֶה שְׁוִיִּים בְּמֵה שֶׁשְׁקוּלִים כְּנֶגֶד כָּל הַתּוֹרָה. וְכִמוּ שֶׁכָּתַב רִשִּׁי כֵּאֵן: 'וּבְכָל אֲשֶׁר אֲמַרְתִּי אֵלֵיכֶם תִּשְׁמְרוּ וְשֶׁם אֱלֹהִים אַחֲרֵים לֹא תִזְכִּירוּ', לְלַמֵּד שֶׁשְׁקוּלָה עֲבוּדָה זֶה כְּנֶגֶד כָּל הַמִּצּוֹת כּוּלָן, וְהַנּוֹהֵר בָּהּ כְּשׁוֹמֵר אֵת כּוּלָן. וְכֵן דִּרְשׁוּ חו"ל מִפְּסוּקִים אַחֲרִים, רֹאה בְּגִמְרָא (נדרים טז. קידושין מ. יעד). כא. וְלִמָּחָה סִמֵּךְ דִּין זֶה כֵּאֵן. כב. וְכִמוּ שֶׁאֲמַרְתִּים בְּקִדּוּשׁ לֵיל שֶׁבֶת: 'תַּחֲלֵה לְמִקְרָאֵי קֶדֶשׁ', וְהוּא מִשּׁוֹם שֶׁהַשָּׁבֶת מְזַכֵּר בַּתּוֹרָה קוֹדֶשׁ לְכָל הַמוֹעֲדִים, בַּפֶּסֶח אִמּוֹר (מגן ג) וּבַפֶּסֶח פִּנְחָס (מג ט-י) (אֲנִיחֵס מִנְיָן שֶׁל שָׁנָה ד"ס וְתַקְלָה). וְעוֹד, שֶׁהַשָּׁבֶת נִתְּנָה בְּמֵרָה וְאִילוּ שֶׁאֵר הַמוֹעֲדִים נִתְּנוּ לֵאחֶר מִכֵּן בְּסִינִי. כג. וְכִמוּ שֶׁבִּיאָר רִבִּינוּ (ויקרא מג-ד): שֶׁהַמוֹעֲדִים נִקְרָאִים 'מִקְרָאֵי קוֹדֶשׁ', שֶׁפִּירוּשׁוֹ, שֶׁכָּל הַמוֹעֲדִים הֵם קְדוּשָׁה מִן הַשָּׁבֶת שֶׁנִּקְרָא 'קֶדֶשׁ', וְלִכֵּן הַשָּׁבֶת הוּא רֹאשׁ הַמוֹעֲדִים כּוּלָם, וְכּוּלָם נִקְרָאוּ בְּשֵׁמוֹ 'שֶׁבֶת שְׁבֻתָּךְ', וְלִכֵּן אִמֵּר (ויקרא טז) 'וְיִבִּיחֶם הַשְּׁבִיעִי שֶׁבֶת שְׁבֻתָּן מִקְרָא קֶדֶשׁ', שֶׁזֶה רִמָּז עַל הַמוֹעֲדִים שֶׁנִּקְרָאוּ 'שֶׁבֶת שְׁבֻתָּן מִקְרָא קֶדֶשׁ', כִּי כֵּן כָּתַב בְּכּוּלָם, וְחֹזֵר לוֹמֵר 'שֶׁבֶת הִיא לִּי כָּל מוֹשְׁבּוֹתֵיכֶם', כְּנֶגֶד הַשָּׁבֶת, וְהַתְּחִיל בְּמוֹעֲדִים, 'אֵלֶּה מוֹעֲדֵי ה' מִקְרָאֵי קֶדֶשׁ', לְהוֹרוֹת עַל מֵה שֶׁאֲמַרְנוּ שֶׁכָּל הַמוֹעֲדִים

ציונים ומקורות

וְיֵאָבֵל אִם יֵאָחֲרוּ הַבִּיכּוּרִים וְהַמַּעֲשֻׂרוֹת יִתְקַלְּקְלוּ הַתְּבוּאוֹת. וְכֵן בַּמִּדְרָשׁ אֲנִידָה: 'לֹא תִבְשַׁל גְּדִי בְּחֵלֶב אִמּוֹ', שֶׁאִם לֹא תִבְיָא הַבִּיכּוּרִים וְהַמַּעֲשֻׂרוֹת, אֲתָה גּוֹרֵם לְתְּבוּאָה בַּעַת שֶׁהִיא כְּמוֹ חֵלֶב רִכָּה, שֶׁתִּתִּיבֵשׁ בְּקִשְׁיָה וְלֹא יַעֲלֶה מִמֶּנָּה דְּבַר, כִּי הַתְּבוּאָה בַּעֲדָה קִטְנָה כְּמוֹ גְּדִי הִיא וְיוֹנֶקֶת מִן הָאָרֶץ, וְאֲתָה הוּא הַגּוֹרֵם שֶׁתִּתְבַּשֵּׁל כִּי יִבֵּא שְׂדֵפּוֹן וְיִתִּיבֵשׁ, וְעַל זֶה נִסְמָךְ 'רֵאשִׁית בְּכוּרֵי אֲדָמָתְךָ תִּבְיָא בֵּית ה' אֱלֹהֶיךָ', וְאִם לֹא תִבְיָא תִהְיֶה הַגּוֹרֵם, וְעַל זֶה הוֹזִיחַךְ 'לֹא תִבְשַׁל גְּדִי בְּחֵלֶב אִמּוֹ', אֵל תִּהְיֶה גּוֹרֵם לְתְּבוּאָה שֶׁתִּבְשַׁל וְעוֹדָה רִכָּה כְּמוֹ הַחֵלֶב. וְיֵאָבֵל אִסּוֹר בָּשָׂר בְּחֵלֶב. בְּגִמְרָא (פולין קטו): דְּבִי רַבִּי יִשְׁמַעֲלָל תִּנָּא 'לֹא תִבְשַׁל גְּדִי בְּחֵלֶב אִמּוֹ', ג' פַּעֲמִים, אֶחָד לְאִיסוֹר אֲכִילָה וְאֶחָד לְאִיסוֹר הִנָּא וְאֶחָד לְאִיסוֹר בִּשּׁוּל, ע"כ. וְרֹאה גַם בְּגִמְרָא (קידושין ט) וּמִכִּילְתָא (מג' דַּפְּסָא כ) כְּמֵה דְּרִשּׁוֹת בּוּה.

וְיֵאָבֵל אִם יֵאָחֲרוּ הַבִּיכּוּרִים וְהַמַּעֲשֻׂרוֹת יִתְקַלְּקְלוּ הַתְּבוּאוֹת. וְכֵן בַּמִּדְרָשׁ אֲנִידָה: 'לֹא תִבְשַׁל גְּדִי בְּחֵלֶב אִמּוֹ', שֶׁאִם לֹא תִבְיָא הַבִּיכּוּרִים וְהַמַּעֲשֻׂרוֹת, אֲתָה גּוֹרֵם לְתְּבוּאָה בַּעַת שֶׁהִיא כְּמוֹ חֵלֶב רִכָּה, שֶׁתִּתִּיבֵשׁ בְּקִשְׁיָה וְלֹא יַעֲלֶה מִמֶּנָּה דְּבַר, כִּי הַתְּבוּאָה בַּעֲדָה קִטְנָה כְּמוֹ גְּדִי הִיא וְיוֹנֶקֶת מִן הָאָרֶץ, וְאֲתָה הוּא הַגּוֹרֵם שֶׁתִּתְבַּשֵּׁל כִּי יִבֵּא שְׂדֵפּוֹן וְיִתִּיבֵשׁ, וְעַל זֶה נִסְמָךְ 'רֵאשִׁית בְּכוּרֵי אֲדָמָתְךָ תִּבְיָא בֵּית ה' אֱלֹהֶיךָ', וְאִם לֹא תִבְיָא תִהְיֶה הַגּוֹרֵם, וְעַל זֶה הוֹזִיחַךְ 'לֹא תִבְשַׁל גְּדִי בְּחֵלֶב אִמּוֹ', אֵל תִּהְיֶה גּוֹרֵם לְתְּבוּאָה שֶׁתִּבְשַׁל וְעוֹדָה רִכָּה כְּמוֹ הַחֵלֶב. וְיֵאָבֵל אִסּוֹר בָּשָׂר בְּחֵלֶב. בְּגִמְרָא (פולין קטו): דְּבִי רַבִּי יִשְׁמַעֲלָל תִּנָּא 'לֹא תִבְשַׁל גְּדִי בְּחֵלֶב אִמּוֹ', ג' פַּעֲמִים, אֶחָד לְאִיסוֹר אֲכִילָה וְאֶחָד לְאִיסוֹר הִנָּא וְאֶחָד לְאִיסוֹר בִּשּׁוּל, ע"כ. וְרֹאה גַם בְּגִמְרָא (קידושין ט) וּמִכִּילְתָא (מג' דַּפְּסָא כ) כְּמֵה דְּרִשּׁוֹת בּוּה.

ולחושבי שמו אין לאכל גבינה ובשר ביום אחד, וכל שכן בשר וגבינה, וכן נוהגים המדקדקים במצות ואנשי מעשה.

שלא לערב דין ברחמים

וְהַטַּעַם בְּזוּהַי, וְיִלְפִי שְׁאִין רְאוּי לְעֶרֶב הַפְּחוֹת אֵלּוּ בָּאֵלּוּ, כִּתּוּ הַדִּין בְּכֹחַ הַרְחָמִים, וְכֹחַ הַרְחָמִים בְּכֹחַ הַדִּין. וְיִלְפִי הַבֶּשֶׂר הוּא מִדַּת הַדִּין, בְּסוּד (נִלְשָׁה ו' יג) 'קָץ כָּל בֶּשֶׂר', כִּי מִנְפֶּשׁ וְעַד

חֲכָמִים שְׁעוּרִים בְּזוּהַי, וְיִקְבֹּר כְּתֹב הַקָּדוֹשׁ רַבִּי שְׁמֵעוֹן בֶּר יוֹחָאי ז"ל (זוהר ס"ב קסג), כִּי כְּמוֹ שְׁאִסּוֹר חָלֵב אַחֵר בֶּשֶׂר, כֵּן אִסּוֹר לֵאכֹל בֶּשֶׂר אַחֵר חָלֵב, וְדִינָם שָׁוֶה לַעֲנִין הַשְּׁעוּר, שֶׁהוּא עַד שִׁיתֶּעֱפֵל הַמְּזוֹן שְׁבִמְעִי, שֶׁהֵם כְּמוֹ שֶׁשֶׁ שְׁעוֹת, שֶׁהוּא זְמַן מִסְעָדָה לְסַעָדָה. כִּי הַבֶּשֶׂר הָאֲמוֹר כָּאֵן עַל בֶּשֶׂר הָאֲצִטּוּמָא הוּא, בְּעֲנִין שְׁלֹא יִתְבַּשְׁלוּ הַבֶּשֶׂר וְהַחֵלֶב בְּאֲצִטּוּמָא בְּזְמַן אֶחָד. וְלִפִּי שֵׁישׁ אֲצִטּוּמָא מֵאַחֶרֶת הָעֲפוּלָּה, לִירְאֵי ה'

ביאורים והערות

משה האיש (א"ש, י"ד ס"ד) שכתב שלפי טעם זה, יתכן שיש למנות שש שעות רק מסוף הסעודה, אף שסיים לאכול הבשר או החלב זמן רב קודם סוף הסעודה, ע"פ דברי הפרי מגדים (א"ח ס"ד קסד קס"ט) שאפשר כל זמן שאין האצטומכא נח, עדיין לא מתחיל העיכול. לה. שגם לאחר שש שעות עדיין לא גמרה האצטומכא לעכל המזון. לו. בלומר שלא יאכלו גבינה אחר בשר ביום אחד, שהוא חמור יותר מלאכול בשר אחר גבינה ביום אחד. לו. מזה טעם האיסור לאכול ולבשל בשר בחלב.

בחיי מה שביארו לפי דרכם. לא. שחילקו בין חלב ואחריו בשר לבשר ואחריו חלב, שלאחר חלב מותר לאכול בשר מיד, ולאחר בשר ימתין שש שעות, כמובא בגמרא ובפוסקים, ראה בציונים. לב. שיעור זה מסעודה לסעודה הוזכר מר עוקבא בגמרא (סו"ט קסג), וביאור הראשונים (רמ"ם מלכות אפיקות פ"ט ס"ח, רש"י כ"ג ג' ש"ג ד, ט"ז י"ד ס"ד פ"ט, ועוד) שהוא מסעודת הבוקר עד סעודת הערב והוא שש שעות. וראה גם בזהר (ח"ג נ"ח). ודאי אצטומכא בקדמיתא נטיל כלא עד שית שעתין ואופה. לג. בלשון הכתוב 'לא תבשל'. לד. וראה בשו"ת

ציונים ומקורות

ד"ה אכלה מחנה) הוי באכילה מרובה ד' מילין, ובאכילה מועטת הוי פחות, ובאמת כל הפוסקים לא חלקו בין רב למעט, דסבירא להו דהו איתמר אליבא דריש לקיש (שם), אבל אנן קי"ל כר' יוחנן, ונראה לי דהאי עיכול תחלת עיכול הוא, דסוף עיכול הוי עכ"פ ו' שעות, כמו שכתב צרור המור פרשת משפטים.

ו' לפי שאין ראוי לערב הכוחות אלו באלו וכו'. דומה לזה בזהר (ח"ג קמ"ד): 'לא תבשל גדי בחלב אמר, מאי קא מיירי, אלא דלא לערבא מלה תתאה בעלאה, דלא ינקא סטרא דלבר מסטרא פנימאה, מה בין האי להאי, דא דלבר מסטרא דמסאבא, ודא דלגו בסטרא קדישא, מאן אמר דא כנסת ישראל דאתקרי אם, 'בחלב אמר דלא ינק מהאי סטרא מאן דלא אצטריך [במה מדובר, אלא שלא לערב דבר תחתון בעליון, שלא ינק הצד החיצון מהצד הפנימי. מה בין זה לזה, זה שבחוץ מצד הטומאה, וזה שלפנים בצד הקדושה. מי היא אמו, זו כנסת ישראל שנקראת אם. 'בחלב אמר' שאינו יונק מצד זה מי שלא צריך].

וראה גם בריקאנטי: 'לא תבשל גדי בחלב אמר, ושםא כי טעמו הוא כסוד הכלאים. ויש עוד מפרשים, כי הבשר והחלב רומזים לזרועות עולם, וכבר ידעת פירוש בשר מפסוק (נלש"ה ו' יג) 'קץ כל בשר', והוא הבור רק ממים ומלא נחשים ועקרבים, וידעת כי אף השם חרה בעם בעוד הבשר בין שניהם (נמנ"ה י"ג), ולכן אין ראוי לערבו בבאר מים חיים שהחלב והדבש יוצאים משם, כאשר ה' שם, כי אין להכניס כח הטומאה בהיכל הקדוש, וידעת ענין החלב מפסוק (ישעי' נ"ה א) 'ובלא מחיר יין וחלב', ופסוק (ש"ס א) 'שתיתי ייני עם חלבי', ע"כ. וראה גם ברבינו בחי על דרך הקבלה.

ו' כי הבשר הוא מדת הדין בסוד קץ כל בשר. ראה בזהר (ח"ג נ"ח): אמר רבי יוסי, 'קין' קינא דמדורין בישין דאתו מסטרא דמסאבא לעלמא ולבתר אייתאו קרבנא, דא אקריב

השתא, ואילו אנא בהא סעודתא הוא דלא אכילנא, לסעודתא אחריתא אכילנא.

וברמב"ם (מלכות אפיקות פ"ט ס"ז-ס"ח): מי שאכל גבינה או חלב תחלה מותר לאכול אחריו בשר מיד, וצריך שידית ידיו ויקנה פיו בין הגבינה ובין הבשר וכו'. מי שאכל בשר בתחלה בין בשר בהמה בין בשר עוף, לא יאכל אחריו חלב עד שיהיה ביניהן כדי שיעור סעודה אחרת והוא כמו שש שעות, ע"כ. וכן הוא בטור (י"ד ס"ד פ"ט).

ו' כבר כתב הקדוש רבי שמעון בר יוחאי ז"ל, בזהר: תו אשכחאן [בספרא דשלמה מלכא], דכל מאן דאכיל האי מיכלא [בשרא בחלבא] דאתחבר כחדא, בשעתא חדא או בסעודתא חדא, ארבעין יומין אתחזיא גדיא מקלסא בקלפוי לגבי אינון דלעילא וסיעתא מסאבא מתקרבין בהדיה, וגרים לאתערא דינין בעלמא, דינין דלא קדישין, ואי אוליד בר באינון יומין, אוזפין ליה נשמתא מסטרא אחרא דלא אצטריכא וכו' [ועוד מצאנו, שכל מי שאוכל מאכל זה שהתחבר כאחד, בשעה אחת או בסעודה אחת, ארבעים יום נראה גדי מקולס בקליפתו אל אותם שלמעלה, וסיעה טמאה מתקרבים עמו, וגורם לעורר דינים בעולם, דינים שאינם קדושים. ואם מוליד בן באותם ימים, מלוים לו נשמה מהצד האחר שאין צריך אותו].

וראה בית יוסף (א"ח ס"ד קעג ד"ה וא"ס ה"א) ופרי חדש (ס"ד פ"ט קס"ו) שהוכיחו מדברי הזהר הללו, שיש להמתין גם אחר חלב, אלא שלדעתם השיעור הוא שעה, אולם כדעת רבינו שבשניהם שיעור ההמתנה שש שעות, כן הוא בט"ז (ס"ס קס"ד) בדעת המורדכי (סו"ט נ"ח פ"ט). וראה במגן אברהם (א"ח ס"ד קסד קס"ט) שכתב: 'עד שיתעכל' ובאבודרהם כתוב, ושיעור עיכול באכילה מועטת הוא כדי הילוך ד' מילין, והוא שעה וחומש והוא כפירוש התוס' (פרט נ"ג) ד"ה נלמלא, דלפירוש רש"י (ס"ס

אֶל הַמָּקוֹם אֲשֶׁר הִכְנֵיתִי. וְהוּא גַם כֵּן כִּי יִלָּךְ מִלֵּאכֵי לִפְנֵיהֶם וְגו' ^מ.

ג' דרכים למה לא התפלל משה למנוע הליכת המלאך

וְהִנֵּה מֹשֶׁה לֹא דִבֶּר בְּכָאֵן קָלִל, וְלֹא הִתְפַּלֵּל לְמַנַּע הַמִּלָּאָה ^מ. וְאוּלֵי שֶׁעָשָׂה עֲצָמוֹ כְּמִי שֶׁלֹּא הֵבִין הָעֲנָנִים ^מ, וְלֹא רָצָה לְדַבֵּר בְּזֶה עַד שִׁירָאָה עֵת רְאוּיָה.

וְעוֹד אֲנִי סָבוּר, כִּי מֹשֶׁה לֹא דִקְדַּק עַל זֶה ^מ, לְפִי שִׁירָאָה שָׁזָה הָיָה לְטוֹבָתָם שֶׁל יִשְׂרָאֵל ^מ, וְלִשְׁמָרָם מִכָּל רָע, וְלִהְבִּיאָם אֶל הַתְּכֵלִית ^מ. וְלָכֵן לֹא חָשׂ עַל כְּבוֹדוֹ, בְּשִׁבִּיל כְּבוֹד וְתוֹעֵלָת יִשְׂרָאֵל ^מ. וְלָכֵן שָׁתַק וְקָבַל, אַחֵר שָׁזָה

בְּשֶׁר יִכְלָה הַצִּרְיָה. וְהִתְחַלֵּב הוּא סוֹד הַרְחָמִים הַגְּמוּרִים, הַמְּלִכִּינִים עֲוֹנוֹתֵיהֶם שֶׁל יִשְׂרָאֵל, בְּאֶמְרוֹ (יִשְׁפִּי' א יח) 'בְּשָׁלֵג יִלְבִּינוּ' ^מ, וְהַחֲטָא הוּא אָדָם, בְּסוֹד (נִרְשָׁתִי כה ג) 'הִלְעִיטָנִי גַּא מִן הָאָדָם הָאָדָם הַזֶּה' ^מ. וְלָכֵן יָשׁ לְהַפְרִידָם זֶה מִזֶּה ^מ, כָּל אֶחָד עַל כִּנּוּ, וְאֵת כָּל עָרֵב לְמִינוֹ ^מ:

תכלית יצ"ט ומתן תורה להביאם לא"י

(כ) הִנֵּה אֲנִכִּי שִׁלַּח מִלֵּאָה לִפְנֵיהֶם ^מ. לְפִי שֶׁתְּכֵלִית יִצְיָאָת מִצְרַיִם אַחֵר נִתְּנָת הַתּוֹרָה הָיָה לְהִבְיָאָם לְאַרְץ יִשְׂרָאֵל וְלִכְנוֹת בֵּית הַמִּקְדָּשׁ ^מ, לְפִי שֶׁהָיָה הַכְּנָה לְמַעַלַת הַנִּפְשׁוֹת ^מ, סִמָּךְ לְכָאֵן הִנֵּה אֲנִכִּי שִׁלַּח מִלֵּאָה לִפְנֵיהֶם, לְהִבְיָאָה

ביאורים והערות

מו. 'הַמָּקוֹם' אֲשֶׁר הִכְנֵיתִי הוּא בֵּית הַמִּקְדָּשׁ שֶׁל מַעֲלָה שֶׁמִּכּוּון כְּנֻד בֵּית הַמִּקְדָּשׁ שֶׁל מִטָּה (יִשְׁפִּי' ^מ). **מז.** הַמִּלָּאָה הַמְּזוּכֶר בַּפְּסוּק כִּי הוּא הַמִּלָּאָה הַמְּזוּכֶר בַּפְּסוּק כ"ג, שֶׁמִּלָּאָה זֶה יָבִיא אֶת יִשְׂרָאֵל לְאַרְץ יִשְׂרָאֵל. וְשִׁיטַת רַבֵּינוּ הִיא שֶׁהוּא מִלָּאָה מִמֶּשׁ, וְהוּא מִטְטְרוֹן שֶׁשֶׁמּוֹ כֶּשֶׁם רַבּוֹ, שֶׁנֶּאֱמַר (פְּסוּק כה) 'כִּי שְׁמִי בִקְרָבוֹ, וְכַמּוּבָא בַּגִּמְרָא (פְּסוּקֵינָן לז): (דְּמִי רַעֲשׁ נִרְשָׁתִי כה טו). **מח.** וְשִׁלַּח כְּמוֹ שֶׁעָשָׂה מֹשֶׁה לְאַחֵר חֲטָא הָעֶגְל, שֶׁאֵמַר ה' (לֶסֶךְ ג כ): 'וְשִׁלַּחְתִּי לִפְנֵיךְ מִלָּאָה וְגִרְשִׁיתִי אֶת הַכְּנַעֲנִי וְגו', שֶׁבִּאוֹתָהּ שַׁעֲה אֵמַר מֹשֶׁה (שֶׁס פְּסוּק יח): 'רָאִה אֶתָּה אוֹמֵר אֵלַי הֵעַל אֶת הָעָם הַזֶּה וְאַתָּה לֹא הוֹדַעְתָּנִי אֶת אֲשֶׁר תִּשְׁלַח עִמִּי וְגו'. וְרָאִה בְּדַבְרֵי רַבֵּינוּ שֶׁם בְּבִיאוֹר דְּבָרֵי מֹשֶׁה, וְלִמָּה לֹא הִתְפַּלֵּל מֹשֶׁה לְמַנּוּעַ זֹאת, אַחֵר שִׁישׁ בּוֹה סִילּוֹק שְׂכִינָה מִיִּשְׂרָאֵל, שֶׁאֵין הוֹלֵךְ עִמָּם אֵלָּא מִלָּאָה וְלֹא הַשְׂכִּינָה, וְכֵן יֵשׁ בּוֹה פְּחִיתוֹת כְּבוֹד לְמֹשֶׁה, שֶׁלֹּא יִהְיֶה מֹשֶׁה מְנַהֵיג לְבָרוֹ אֵלָּא יִלָּךְ מִלָּאָה עִמּוֹ לְהַנְהִיג הָעָם. **מט.** שֶׁעָשָׂה עֲצָמוֹ כְּמִי שֶׁלֹּא הֵבִין מִשְׁמַעוֹת הַחֲסִירוֹן שֶׁלֹּא יִלָּךְ ה' עִמָּהֶם אֵלָּא יִשְׁלַח לִפְנֵיהֶם מִלָּאָה. ג' דִּקְדָּה לְאַחֵר מַעֲשֵׂה הָעֶגְל שֶׁהָיָה עַת רְצוֹן לִפְנֵי ה' בִּיקֶשׁ מֹשֶׁה עַל כֵּךְ, וְכַמּוֹ שֶׁבִיאוֹר בְּדַבְרֵי רַבֵּינוּ (לֶסֶךְ ג יח). **נא.** מִשֶּׁה לֹא דִקְדַּק אִם יִלָּךְ ה' עִמָּהֶם אוֹ מִלָּאָה. **נב.** שֶׁאֵם יִלָּךְ ה' עִמָּהֶם, כְּשִׁיחֲטָאוּ יַחְדָּה אִפּוֹ בְּיִשְׂרָאֵל וִיכְלָה אוֹתָם כְּרַגַּע, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר לְהִלֵּךְ (לֶסֶךְ ג) 'כִּי לֹא אֶעֱלֶה בִּקְרָבְךָ כִּי עִם קֶשֶׁה עוֹרֶף אֶתָּה פֶּן אֲכַלֶּךָ בְּדֶרֶךְ'. **נג.** 'אֶל הַמָּקוֹם אֲשֶׁר הִכְנֵיתִי', הִיא אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וְכֵן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ. **נד.** 'וְהִנֵּה' שִׁישׁ בּוֹה פְּחִיתוֹת כְּבוֹד לְמֹשֶׁה, מִחַל מֹשֶׁה עַל כְּבוֹדוֹ לְטוֹבַת יִשְׂרָאֵל.

לח. ע"פ הַכְּתוּב (יִשְׁפִּי' א יח): 'מִנְּפֶשׁ וְעַד בֶּשֶׂר יִכְלָה'. וְכוּנוֹת רַבֵּינוּ, שֶׁמֶדֶת הַדִּין נִקְרָאָת 'קֶץ כֹּל בֶּשֶׂר', כִּי הִיא גּוֹרֶמֶת לְהַמִּית אֶת כּוֹלָם, וְהוּא רִמּוֹ לְמִלָּאָה הַמּוֹת, כְּמוּבָא בְּזוּהַר (נִרְשָׁה מִלִּישָׁה). וְרָאִה עוֹד מָה שֶׁהֶאֱרִיךְ רַבֵּינוּ בַּעֲנֵן 'קֶץ כֹּל בֶּשֶׂר' הַמּוֹרָה עַל מֶדֶת הַדִּין וְעַנֵּן הַקְּרִבּוֹת הַתְּלוּי בּוֹ (נִרְשָׁתִי ד ג, ו ג, מִלָּאָה א, וּקְרָא א ג). **לט.** וְכֵן אֶמְרוּ בְּזוּהַר (פִּי' ג): 'עַם חִלְבִּי' (יִשְׁפִּי' א ח) חֲסִד. **מ.** וְעָשׂוֹ הוּא הַשְּׁטֵן, הוּא מֶדֶת הַדִּין, וְלָכֵן אֵמַר 'הִלְעִיטָנִי מִן הָאָדָם הָאָדָם', שֶׁהוּא רָאוּי לוֹ לְפִי שֶׁהוּא אֲדַמּוּנִי (יִשְׁפִּי' ד יח) רַעֲשׁ נִרְשָׁתִי כה, כְּמִדְרָשׁ ו ג, כה יח). וְרָאִה גַם בְּדַבְרֵי רַבֵּינוּ (וּקְרָא א ג) בְּסוֹד הַקְּטִירָת הָאֵשׁ וְהַחֲלֵב שֶׁבִּקְרָבָן, שֶׁהֵרֵם הוּא רִמּוֹ לְחֲטָא שֶׁהוּא אָדָם, וְלָכֵן צִרִּיךְ וְרִיקָה וְשִׁבִּירָה, וְהַחֲלֵב הוּא לָכֵן וְהוּא רַחֲמִים, וְהוּא רִמּוֹ לְכַפֶּרָה וְלִילִיבּוֹן הָעוֹן, כְּדִכְתִּיב (יִשְׁפִּי' א יח) 'אִם יִהְיֶה חֲטָאִיכֶם כֶּשֶׁנִּים כְּשִׁלְגִי וְכוּ'. **מא.** כִּי' בְּכִי' וְכוּ'. **מב.** הַנִּיחָד לְחִיבַת עָרֵב מוֹפִיעַ בְּכַתְבֵי יד. וְהוּא מְלִיצַת לְשׁוֹן ע"פ הַכְּתוּב (וּקְרָא יח טו), וּפִירוּשׁוֹ, שִׁישׁ לְהַנִּיחַ כָּל מִאֲכָל עָרֵב לְחִיךְ בְּפָנֵי עֲצָמוֹ וְלֹא לְעֶרְבָם יַחַד. דְּבָרֵי רַבֵּינוּ הוֹבָאוּ בַּסֵּפֶר 'פִּירוּשׁ הַלְכוֹת שְׁחִיטָה' (לִי יִלָּךְ וְהַמִּתָּן), וְסִיּוּם: וְמִי שֶׁרוּצָה לְהַחֲמִיר עַל עֲצָמוֹ בְּדַבֵּר זֶה וּלְהִיטֵּי מִבְּנֵי עֲלִיָּה תָבֵא עֲלֵיו בְּרַכָּה, וְכֵן רָאִיתִי הַרְבֵּה נוֹהֲגִים בּוֹה בְּדוּרְנוֹ זֶה. **מג.** לִמָּה נִסְמָךְ דִּבְבוֹר זֶה לְכָאֵן. **מד.** כְּמוֹ שֶׁאֶמְרוּ יִשְׂרָאֵל בְּשִׁירַת הַיָּם (לֶסֶךְ טו יח): 'תִּבְיָאָמוּ וְתַעֲמֵמוּ בַּהַר נַחֲלָתְךָ מִכּוֹן לְשִׁבְחֶךָ פְּעֻלַת ה' מִקְדָּשׁ ה' כּוֹנֵן יִדִּיךְ'. **מה.** בֵּית הַמִּקְדָּשׁ מִקְדָּשׁ אֶת נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל וּמוֹסִיף בָּהֶם יִרְאֵת שְׁמִים, רָאִה תוֹסִי' (כִּי' מִלָּאָה דִּי' כִּי מִלִּישָׁה).

ציונים ומקורות

הִבְיָאוּ קֶרֶבָן, זֶה הַקְּרִיב מִצֵּד שְׁלוֹ, וְזֶה הַקְּרִיב מִצֵּד שְׁלוֹ. וְהוּא שֶׁנֶּאֱמַר 'וְיִהְיֶה מִקֵּץ יָמִים וְיָבֵא קֵין מִפְּרִי הָאֲדָמָה' וְגו'. רַבִּי שְׁמַעוֹן אֵמַר, 'וְיִהְיֶה מִקֵּץ יָמִים', מִהוּ מִקֵּץ יָמִים, וְזֶה 'קֶץ כֹּל בֶּשֶׂר'. וְמִי הוּא זֶה מִלָּאָה הַמּוֹת, וְקֵין מֵאוֹתוֹ קֶץ יָמִים הִבְיָא קֶרֶבָן דּוּקָא שֶׁאֵמַר 'מִקֵּץ יָמִים' וְלֹא אֵמַר מִקֵּץ יָמִין. ע"כ. וְרָאִה גַם בְּזוּהַר (שֶׁס פג) בְּאִרְיֻכּוֹת בּוֹה.

מִסְטָרָא דִּילִיָּה וְדֵא אֶקְרִיב מִסְטָרָא דִּילִיָּה, הִדָּא הוּא דְּכִתְיִב (נִרְשָׁתִי ד ג) 'וְיִהְיֶה מִקֵּץ יָמִים וְיָבֵא קֵין מִפְּרִי הָאֲדָמָה' וְגו', רַבִּי שְׁמַעוֹן אֵמַר 'וְיִהְיֶה מִקֵּץ יָמִים' מֵאִי מִקֵּץ יָמִים דָּא הוּא 'קֶץ כֹּל בֶּשֶׂר', וּמֵאֵן אִיהוּ דָּא מִלָּאָה הַמּוֹת, וְקֵין מֵהוּא קֶץ יָמִים אִייתִי קֶרֶבָנָא דִּיקָא דְּקָאֵמַר מִקֵּץ יָמִים וְלֹא אֵמַר מִקֵּץ יָמִין וְכוּ' [קֵין קֵן שֶׁל מְדוּרִים רַעִים שֶׁבָּאוּ מִצֵּד הַטּוֹמָאָה לְעוֹלָם, וְאַחֵר כֵּךְ

הם בופרים בהשגחתו השלמה ואומרים בָּחֵם וְעֵצֶם יָדָם עוֹשֶׂה לָּהֶם אֶת הַחֵיל הַזֶּה, שֶׁהוּא בַּחֲנִינָה עֲבוּדָה וְזֶה בַּחֲנִינָה שֵׁם אֱלֹהִים אֲחֵרִים, כִּי אֲנִי צְרִיכִים לְהִתְרַחֵק מֵהֶם וּמִדְּרֻכֵּיהֶם בְּתַכְלִית הַרְחֹק, כִּי אֲנִי צְרִיכִים לְהֶאֱמִין שֶׁכָּל פְּרִנָּסָתוֹ הִיא בְּהִשְׁגָּחָה לְבַד. וְכָל הַמִּשָּׂא וּמִתֵּן שְׁעוֹשִׂין הוּא רַק כְּדִי לְהַמְשִׁיךְ בַּחֲנִינָה אֹרֶךְ הַיָּשָׁר וְאוֹר הַחֲזוֹר כְּדִי לַעֲשׂוֹת הַכְּלִי לִקְבֹּל הַשֹּׁפַע וְעַל־כֵּן אֶצְלָנוּ אֵין הַמִּשָּׂא וּמִתֵּן הַעֲקָר, רַק הַעֲקָר הוּא הָאֱמוּנָה וְהַבְּטָחוֹן שֶׁהוּא בַּחֲנִינָה הַסִּתְּפוּלָה אֶל ה' לְהֶאֱמִין בְּהִשְׁגָּחָתוֹ יִתְבָּרֵךְ שֶׁכָּל זֶה הוּא בַּחֲנִינָה שֵׁם ה' וְכַג"ל:

כִּי מֵה שְׁאֲנוּ מִצְמָצִימִין דַּעֲתָנוּ לְהֶאֱמִין בְּהִשְׁגָּחָתוֹ הַפְּרִטִית אֵפֶי עַל־פִּי שֶׁהוּא מְרֻמָּם וּמִנְשָׂא מְאֹד מְאֹד. זֶה הַצְמָצוּם הוּא בַּחֲנִינָה שֵׁם ה', כִּי שֵׁם הוּא בַּחֲנִינָה מְלָכוֹת בַּחֲנִינָה צְמָצוּם כִּידוּעַ. אֲבָל הַעוֹבְדֵי כּוֹכָבִים הַבּוֹפְרִים בְּהִשְׁגָּחָתוֹ הַפְּרִטִית וּבָאִים עַל יְדֵי זֶה לַעֲבוּדָה וְזֶה וּכְפִירוֹת, זֶהוּ בַּחֲנִינָה שֵׁם אֱלֹקִים אֲחֵרִים. עַל־כֵּן הַמִּשְׁתַּתֵּף עִמָּהֶם עוֹבֵר מִשּׁוּם וְשֵׁם אֱלֹקִים אֲחֵרִים לֹא תִזְכְּרוּ. וְכַג"ל:

כָּל הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה מֵאוֹת ו' לֹא נִכְתַּב מֵהֶם כִּי אִם רֹאשֵׁי פָרָקִים. וְאִם יִהְיֶה ה' עֹמְדִי יִתְבָּאֲרוּ קִצָּת:

ו וְזֶה בַּחֲנִינָה עֹמֵר שְׁעוֹרִים, בַּחֲנִינָה סְפִידָה הַעֹמֵר כְּדִי לְהַמְשִׁיךְ הַשֹּׁפַע בְּגִבּוֹל וּבִזְמַן. וְזֶה בַּחֲנִינָה קִבְּלָה הַתּוֹרָה בְּשָׁבוּעוֹת. כִּי הַתּוֹרָה הִיא בַּחֲנִינָה

כַּח הָרְאוֹת בַּחֲנִינָה מְנַת"א (מְנַסִּים, נִסְחוֹת, הַגִּים, אֲחִיּוֹת) בַּחֲנִינָה בְּרֹאשִׁית, כְּמוֹ שֶׁמִּבְּאֵר בְּמָקוֹם אֲחֵר. וְעַל־כֵּן נִעוֹרִים כָּל הַלְלָה בְּשָׁבוּעוֹת כְּדִי לְתַקֵּן אֶת הָעֵינִים שֶׁהוּא כַּח הָרְאוֹת וּבְזֶה נִצּוּלִין מִכִּרְתָּ שֶׁהוּא בַּחֲנִינָה "יְהִי אַחֲרֵיתָם לְהַכְרִית" (תְּהִלָּה קט, ז), שֶׁנִּכְרַת אֶצְלָם אֹרֶךְ הַחֲזוֹר מְאֹד הַיָּשָׁר מִחֲמַת שְׁאֵין מְכַנְּנִים אֹרֶךְ הָעֵינִים בְּיָשָׁר וּבְכוּוֹן וְכו', בְּבַחֲנִינָה (שֵׁם ה' ח, ז): "שֶׁמֶר תָּם וְרָאָה יִשָּׂר כִּי אַחֲרִית לְאִישׁ שְׁלוֹם". וּבִשְׁבִיל זֶה כָּלִיל שְׁבוּעוֹת בְּשָׁבוּעוֹת אוֹמְרִים הֲרֹאשִׁית וְהָאַחֲרִית מְכַל סְדֵרָא וּמְכַל סֵפֶר, כִּי "טוֹב אַחֲרִית דְּכָר מִרֹאשִׁיתוֹ" (תְּהִלָּה ז, ח), כִּי כָּל הַתְּחִלּוֹת קִשּׁוֹת וְהַגְמָר קִשָּׁה בְּיוֹתֵר. וְעַל־כֵּן אֵין הַמִּצְוָה נִקְרָאת אֵלָּא עַל מִי שֶׁנּוֹמְרָה וְהַמִּתְחִיל בְּמִצְוָה אוֹמְרִים לוֹ גָּמַר כִּי צְרִיכִים לוֹמַר לוֹ גָּמַר, כִּי צְרִיכִין לְחֻקֹּא אוֹתוֹ עַל הַגְמָר בְּיוֹתֵר, כִּי הַגְמָר קִשָּׁה בְּיוֹתֵר. וְזֶה בְּכִלְלוֹת יִשְׂרָאֵל. וְכֵן בְּכָל אֶדָם בְּכִלְלוֹת עֲבוּדָתוֹ וּבְפְרִטוּת בְּכָל מִצְוָה וּבְכָל עֲבוּדָה. וְזֶה בַּחֲנִינָה מִחֻלָּקַת קֶרֶח עַל מִשָּׁה שֶׁהִלְבִּישָׁן טְלִיתוֹת שֶׁכָּלן תְּכֵלֶת וְכו'. וּבִשְׁבִיל זֶה אוֹכְלִין מֵאֲבָלִי חֵלֶב בְּשָׁבוּעוֹת בְּכָרָה בְּבַחֲנִינָה: "עֵינָיו בְּיוֹנִים עַל אִפְיָי מִיָּם רַחְצוֹת בְּחֵלֶב יִשְׁבוֹת עַל מְלֶאכֶת" – עַל מְלֶאכֶת שֶׁל עוֹלָם (סֵד הַשָּׂדֶה וְזֶה פֶּרֶךְ ז, ח) דִּהְיֵנוּ בַּחֲנִינָה

הַשְּׁגָחָה שְׁלֵמָה. וְזֶה בַּחֲנִינָה (שְׁמוֹת כג, יט):

"רֹאשִׁית בְּבוּרֵי אֲדָמָתְךָ תָּבִיא בֵּית ה' אֱלֹהֶיךָ לֹא תִבְשֵׁל גִּרִי בְּחֵלֶב אֱמֹ". וְזֶה

לקוטי הלכות

הלכות מ"א ומ"ד

א"ר חיים תשנה

שמוכא שעקר מה שדחה ה' יתברך את המלאכים שלא יקטרגו על נתינת התורה לישראל שאמרו שיתן להם התורה. עקר דחיה שלהם היתה על ידי מצוות בשר בחלב שאמר להם ה' יתברך, והלא אכלתם בשר בחלב אצל אברהם אביהם, כי אסור בשר בחלב הוא חדוש גדול, כי אסור לבשל בשר בחלב אפילו גדי בחלב אמו שיונק ממנה וגזון ממנה וכל חיותו ממנה. והגדי בעצמו מתיר באכילה. והחלב בעצמה מתרת, אף על פירכין אסור לחברם יחד, שכל זה מורה שאי אפשר להשיג דרכי הנהגותיו יתברך שבוה תלוי עקר קבלת התורה:

ז ונחזור לבאר קצת, כי עקר קבלת התורה תלויה באמונת

ההשגחה פרטית. שאז שך מצוה ועברה, שבר וענש, כי אין דבר געלם ממנו ואין נסתר מנגד עיניו. והוא יתברך בוחר בתורה ובמצוות מעשיות הנעשין בזה העולם הנשמי מדברים גשמיים, אבל הכופר בהשגחה חס ושלום, הוא כופר בכל התורה בלה. וזה הדבר ידוע ומובן לכל. ועל פני כל התורה היא בחינת עינים, בחינת 'בראשית' שהוא התחלת התורה תמן 'ראש' תמן 'פת' (הסודי סודי הסודי דף ע"א), שהם תלת גוונים דעינא ובת עין, כי עקר כלליות התורה הוא בחינת עינים, בחינת ראיה והשגחה, דהיינו שאנו מאמינים בהשגחתו בפרטיות שהוא יתברך צופה ומביט ורואה ומשגיח תמיד

על כל דבר ודבר בפרט, כמו שכתוב (תהלים כ"ד): "ממכון שבתו השגיח אל כל יושבי הארץ", ועל ידי זה שאנו מאמינים בהשגחתו יתברך אנו מכונין עיני דעתנו אליו תמיד בבחינת (שם ס"ה, טו): "עיני תמיד אל ה'", בבחינת (שם קכ"ג, א): "אלך נשאתי את עיני הישבי בשמים". כי אף על פי שהוא יתברך יושב בשמים ומרום ומגשש מאד מאד מאתנו, אף על פירכין הוא יתברך בעצמו משגיח בהשגחה פרטית על כל דבר שבעולם עד תכלית נקדת המרכו של עולם הנשמי וכל אשר בו. וכמו שכתוב (שם ק"ה, ה): "מי כה' אלהינו המגביה לשבת המושפילי לראות בשמים ובארץ". וזהו עקר כלליות התורה, כי הפנים וכופר איזה כפירה בעלמא בהשגחה הפרטית הוא כופר בכל התורה בלה ויוצא מן הדת והוא הוא האפיקורוס והכופר המזכיר בכל דברי רבותינו ז"ל שהוא גרוע מממשד ומזכיר לכל התורה בלה. וזה דבר פשוט שאין צריכין לבארו:

ח ובשביל זה סופרין ספירת העמר שבע שבתות קדם קבלת התורה שהוא הקנה לקבלת התורה, כי הנפת העמר שעורים הוא בשביל להמשיך על ידי זה אמונת השגחתו הפרטית שהוא יסוד כל התורה בלה כג"ל. ובשביל זה היו מעיפין אותו בכל הששה קצוות, כי היה מוליך ומביא למי שארבע רוחות העולם שלו, מעלה

לקומי הלכות

הלכות בשר בחלב א

יורה דעה

צג

דבש וחלב תחת לשונך. ומחמת זה אין צריך החלב החרש השחיטה כג"ל. ואף שהוא בבחינת קדושת לשון הקדש, אף-על-פירכן עדן יש בו קצת פסולת שנשאר מן הפרור שלא נתברר בשלמות עדן. (פ"ח ד"ח סי' קכ"א)

וזה שאנו רואין שהחלב הוא דבר המתברר תמיד בפרור אחר פרור, דהיינו שאי אפשר להזהות אותו, ומכאן שמה שהיו מתחיל להתברר, דהיינו שנקלט השמן שבתוכו, שהוא המצב המבחר שבו נצף ועומד על גביו. וכן אחר-כך מטבע החלב להתברר ונגעשה ממנו חמאה, ואחר-כך גבינה, ואחר-כך שאר דברים שהם נעשין מן הפסולת שמתבררין אחר-כך, כגון הגבינה השניה שנעשית מנסיוני החלבא, כי כל עקר החלב הוא בא מפרור שנתהפך ונתברר מרע לטוב, מדם לחלב כג"ל. וזה ידוע, שכל דבר המתברר ונתתקן מרע לטוב, אף שכבר נכלל בפסול, עדן צריך פרור אחר פרור כדי לברר בשלמות המצב המבחר שבו, והמותר מתברר אחר-כך. וזה בחינת החמאה שהוא טוב המבחר המתברר בראשונה, ואחר-כך מהמותר נתברר ונגעשה גבינה, ואחר-כך המותר נתברר עוד ונגעשה גבינה שניה, ואחר-כך נשאר עצם הפסולת שהוא נשאר בתוך החלב בעת שנתהפך מדם לחלב כג"ל, דהיינו נסיוני החלבא, שהיו מן חלב השניים. והן בתחלה היו מתעלקים בתוך החלב, ועתה מתבררים כג"ל, ונשאר ונבדל מהחלב עצם הפסולת שהיו מימי חלב כג"ל.

ועל-כן יש דעה שהם אסורים באכילה באסור איבר מן הני (יורה דעה סי' סא), כי החרש החלב שאינו צריך שחיטה, הוא מחמת שהוא בבחינת קדושת לשון הקדש שנתהפך מרע לטוב בבחינת תרומם כג"ל. ואף שהיה בו עדן קצת אחיזה מה שלא נתברר עדן, דהיינו הפסולת מימי החלב כג"ל שהיו מתעלקים בו, אף-על-פירכן היה כמל במעוטו. ומאחר שרבו וכל עקרו טוב כג"ל, על-כן לא היה צריך שחיטה כג"ל, אבל עתה שנתברר בפרור אחר פרור עד שחזר ונשאר עצם הפסולת מימי החלב כג"ל, על-כן חזר לאסורו שאסור בלא שחיטה,

כי

שאנו בהנפשות, ובהכרח שירידו עצמם אליהם יותר וילדו אותם בבחינת ביצים ואפרוחים. כי מכל אלו הנפשות נעשית מרובה אל הקדושה, ובהנפשות יש: אדם, ובהמה, ועוף. בחינת: אדם, אריה, שור, נשר. וכפי מה שאזכיר הנפשות מן נעשין מרובה, או בבחינת אדם שהוא למעלה מהכל, או בשאר בחינות כג"ל. על-כן נקט משה שיתנה בבחינת צפור, כי הבין שהסתלקותו הוא בשביל הנפשות שאינו יכול עדן לתקנם ובשביל זה לא נכנס לארץ-ישראל כמובא, על-כן נקט שיתנה עוף וצפור על כל פנים, שהוא להודיר את עצמו בלכך עד שיתקן הנפשות הרוחניות עוף וצפור, והשיב לו ה' יתברך (וידם ט): רב לך וכו', כי כל זה אי אפשר לתקן עד שיבוא משיח, שהוא משה בעצמו, במתנה בימינו אמן:

הלכות בשר בחלב

הלכה א

על-פי התורה 'תפלה לחבסק' (בסיון ט) הנקרא לעיל בהלכות שחיטה (הלכה ב):

א וזהו בחינת בשר בחלב שאסורו חמור מאד, ואפילו הכי שול לבדו אסור מן התורה, כי עקר גניקת העובל שהוא הנחש, הוא על-ידי לשון תרומם כג"ל, אדרבא שם עולה ליעק מנהגושה (כמו שכתוב שם בסאק תפלה תפלה תפלה). וחלב הוא בחינת תרומם כג"ל בהלכות דברים הוצאים מן הני (הלכה א), כי הוא נהפך מדם לחלב, בחינת: דם נעשר ונגעשה חלב, שהוא בחינת גנה, בחינת תרומם, בחינת עין הרע שולפעמים הוא רע, דהיינו בחינת דם ולפעמים נתהפך לטוב, דהיינו שנתהפך מדם לחלב. על-כן החלב מחמת שהוא בבחינת קדושה וטוב, בחינת שלמות לשון הקדש שנשלים מן התרומם כג"ל, בחינת:

כי הפיטי חלב בעצמן הם בחינת הפסלת שלא נחתקו כג"ל.

וזה שמצינו שהיו שוקרין את הכהן הגדול בערב יום כפור שלא לאכל מאכל חלב, כדי שלא יבוא לידי קרי, כי הוא מתקטק את הגוף ומפלת לשנה, כמו שכתוב אצל סוקרא (שופטים ה): מים שאל חלב נתנה, כי החלב הוא בחינת תרומה, בחינת נטה, בחינת שנה ותרומה. ואף שכתב וכללה בפ"ל, עם כל זה מתקטק שכל עברה היא שנתהפכה מרע לטוב ויש בה עדין קצת אחיזה, דהיינו קצת הפסלת המתעלם בו כג"ל, עליון הנחש כרוד לינק שם מהקדשה ועליון אפשר לבוא לידי קרי חס ושלום עליוני החלב שמתחמם ומפיל תרומה על האדם כג"ל.

ח"א =
פירוש

ב וזהו אסור בשר בחלב, שאסורו כדי שלא לתן וניקה להבשר שהוא בחינת דינים, ששם אחיזת הסקרא אחרא בחינת גדי, שלא לינק מהקדשה עליוני החלב בחינת 'חלב אמו' כדמשמע בזהר הקדוש במקומו, עין שם (הגדה סופרים ח' סב"א). כי הבשר עקר עביות ונשמות הגוף שהוא בחינת דינים, בחינת (בבא מצ' א'): גוף קשה, ששם נאחו רע הכולל הג"ל, שהוא הסקרא אחרא שנאחו ביותר בהקדמות כג"ל. ועליון אפילו לאחר שחיטה, עם כל זה יש בו אחיזה עדין. כי זה ידוע שצריך עבודה גדולה ותקון אחר תקון להפריד הרע מן הטוב שהיה נאחו בו ביותר, ועליון אין דבר שיצטרך בשול כל כך כמו הבשר, בפרט בשר בהמה שהוא קשה מאוד בחינת גוף קשה כג"ל.

ועליון צריך היתקפה ביותר ואינו נחתקו לאכילה, כי אם אחר בשול רב אצל האור וכלא הבשול אינו מאכל אדם כלל, כי עדין לא נתפרד למאכל אדם, ולא נקנע ונתקד הרע שבתוכו לנקרי עד אחר הבשול עליוני האור, בחינת (מסא ס'): מהאש יצאו והאש תאכלם. וזהו בחינת בשול של כל הדברים הצריכין בשול כדי להמתיקם ולבררם להקשרים למאכל אדם עליוני הבשול אצל האור כג"ל. ועליון הבשר ובפרט בשר בהמה שהם דבר שיש בהן רוח חיים ושם אחיזתם ביותר, צריכין

פירוש
נתיקן כג"ל
אור
ואכילה לא
20

בשול רב כדי להמתיקם כג"ל. וזהו שדקדקו רבותיט וזל: בשר חי לכלבא הוא חיו, 'לכלבא' דיקא, בחינת (שם כג'): לכלב תשליכון אותו, כי עדין לא נקטק הרע הכולל שהוא בחינת פגם הברית, בחינת כלבא נחית כג"ל.

וזהו האסור של בשר בחלב כדי שלא לתן פח וניקה להרע הכולל הנאחו בהבשר כג"ל, עליוני החלב, שלא יינק חס ושלום מהקדשה עליוני החלב שהוא בחינת תרומה כג"ל, שהוא כרוד שם לינק דרך שם כג"ל. ועליון עקר האסור דרך בשול וגם הבשול בעצמו אסור, כי עקר ההתחברות הוא עליוני הבשול, כפוטא בדברי רבנו נח יאיר במקום אחר (בס"ח ב) שאפיה ובשול הם בחינת הקנה אל החבור והזיווג, כי הבשול הוא מתקן המאכל וממתיקו ומבשרו שיהא ראוי לאכילה, שהוא בחינת וזוג (כפוטא בדברי רבנו נח יאיר). ועליון אסורו חמור מאוד, שלא להפך חס ושלום לעשות עליוני הבשול וזוג רע מאוד לחבר בשר וחלב חס ושלום, לתן פח וניקה להם עליוני החלב כג"ל.

ג ועליון אין אסור לבשל בפי חלב, רק מנורת חכמים אסור באכילה (ע' שם בשלח שד' וס"ח ס"א). כי הפיטי חלב שהם פי חלב השגים (כמו שכתב בשלח שד'). הם עצם הפסלת שנקרד ונתפרד מן הטוב כג"ל. ואין בו קדשה כג"ל, עד שיש דעה שחור לאסורו ממש כג"ל. עליון בודאי אין בו שום אסור בשר בחלב, כי לא יבוא לינק דרך שם מהקדשה, מאחר שקבר וקדרה הקדשה ממש כג"ל.

ד וזהו שכתבא בזהר הקדוש (שם) שאסור בשר בחלב הוא בחינת כפורים, כמו שכתוב: ראשית כפורי וכו' לא תבשל גדי וכו', דהיינו כדי להקניע בחינת לבן, כמו שכתוב בכפורים: ארשי אבד אבי וכו', עין שם. ה"ט כג"ל, שלא לתן וניקה חס ושלום להרע הכולל עליוני בחינת תרומה, בחינת חלב כג"ל, שהיו בחינת לבן הארשי שהוא מתגבר תמיד לינק מהקדשה עליוני לשון תרומה, בחינת: ארשי אבד אבי בחינת: ויצא לו לבן יר שהיהותא (ע' שם בשלח שד' וס"ח ס"א).

